

Protestna izjava ZKP

Zveza koroških partizanov je najodločneje protestirala proti načrtu nove delovne skupnosti, v kateri med drugim sodelujejo Heimatdienst, brambovci, Ulrichsberg-gemeinschaft, Kameradschaftsbund, itd., ki hoče v centru Celovca postaviti spomenik „koroškim odvedencem“, se pravi osebam, ki so bile zaradi nacističnega in protijudskega delovanja aretirane ob koncu vojne.

Predsednik ZKP Janez Wutte-Luc (slika zgoraj) je s tem v zvezi dejal, da bi postavitev takega spomenika in s strani FPÖ in Haiderja predlagana „častna podpora“ preostalim svojcem partizanskih „žrtev“ pomenila „velik udarec vsem demokratom, avstrijskemu ugledu v inozemstvu in vsem žrtvam fašizma.“

SAK se ne boji Blohina – Slovenski vestnik podpira tekmo

Slovenski atletski klub bo na velikonočno nedeljo ob 16. uri igral na ASV-igrišču v Trnji vasi/Annabichl pokalno tekmo proti Vorwärtsu iz Steyra. Nasprotni ekipi se je to soboto pridružil igralec svetovnega slovesa Oleg Blohin, član reprezentance Sovjetske zveze in ključni igralec Dinama iz Kijeva. Z njim bo Vorwärts Steyr gotovo še nevarnejši za slovenske nogometaše, ki pa

upajo, da bodo svojo dobro bilanco v pokalnih tekmah lahko nadaljevali tudi proti Steyru. Seveda pa bo z Blohinom postala tekma za širši krog ljubiteljev nogometa še zanimivejša. Na podporo teh računa seveda tudi Slovenski atletski klub, ki vabi k številnemu ogledu. Tudi Slovenski vestnik je poleg podjetja Hago podpornik tekme. (Več o željah pred tekmo berite na 12. strani).

Oleg Blohin se je pridružil Vorwärts Steyru, toda SAK se ga ne boji in želi zmagati.

Ločevalni model v parlamentu: „Ne bomo kapitulirali!“

22. marec 1988, dan vložitve iniciativnega predloga strank v avstrijski parlament za uvedbo dela apartheida na južnokoroških šolah z začetkom šolskega leta 1988/89, sodi med najbolj črne dneve v zgodovini koroških Slovencev zadnjih dvajsetih let. To pa še ni vzrok, da bi Koroški Slovenci kapitulirali!

To je bila glavna misel predsednika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja in tajnika

dr. Marjana Šturma na prvih dveh krajevnih sestankih Zveze slovenskih organizacij preteklo sredo in četrtek v Šentprimožu in Pliberku.

Že prva dva sestanka sta pokazala, da je baza pripravljena za odločno borbo proti grozečemu uničenju dvojezične šole, da pa tudi jasno pričakuje bolj strnjeno delovanje oz. enotno nastopanje obeh osrednjih organizacij v šolskem vprašanju ter tudi v

drugih, za obstoj slovenskega naroda življenjsko pomembnih vprašanjih.

Na sestanku v Šentprimožu pa je bilo s strani udeležencev tudi izrečeno, da koroški Slovenci pričakujemo s strani Slovenije in Jugoslavije odločnejšo podporo v borbi za skupno dvojezično šolo in dokončno izpolnitev mednarodno zajamčenih narodnostnih pravic.

Predsednik ZSO Feliks Wieser je na sestanku v Šentprimožu udeležence tudi informiral o vprašanju sosvetu. Ob tej priliki je poudaril, da sta obe osrednji organizaciji skupno odgovorili na memorandum zvezne vlade. „Odgovor na skupno pismo bo za Zvezo slovenskih organizacij osnova za široko razpravo o tej temi. Dokončno odločitev o vstopu v sosvet pa (dalje na 3. strani)

PREBERITE

na strani

- 2 Komentar dr. Marjana Šturma
- 4 Sejem Alpe-Adria v Ljubljani
- 5 Diese Woche im Slovenski vestnik
- 6 Reportaža o „Kontaktne leči“
- 7 Razvojno-politični teden v Celovcu
- 11 Radio in televizija v tem tednu
- 12 Šahisti SŠZ II zelo uspešni

Kratka vest: Za novega direktorja hotela Obir v Železni Kapli je bil imenovan 35-letni domačin Heinz Haderlap. Veliko poslovnih uspehov!

Vesele velikonočne praznike želi Uredništvo Slovenskega vestnika

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

VABINA

spominsko svečanost

ob obletnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka – Lenarta ter soborcev in vseh žrtev fašizma, ki bo dne 10. aprila 1988 ob 11. uri na pokopališču v Železni Kapli.

Poklonimo in oddolžimo se vsem žrtvam fašizma. Iskreno vabljeni!

Parlamentarni pododbor: 13. in 28. aprila

Odbor za šolstvo avstrijskega parlamenta je po vložitvi iniciativnega predloga treh strank za spremembo dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem sklenil, da bo poseben pododbor, ki bo obravnaval to vprašanje, zasedal 13. in 28. aprila. Predvideno je, da bosta v tem pododboru sodelovala tudi dva šolska strokovnjaka za šolstvo iz vrst koroških Slovencev.

Danes spet z revijo 20. strani

KOMENTAR

dr.
MARJANA
STURMAKAJ JE V OZADJU
PREDLOGA
TREH STRANK?

Pretekli teden so tri parlamentarne stranke vložile iniciativni predlog za spremembo dvojezičnega šolstva na Koroškem. V bistvu sledi ta predlog koroškemu ločevalnemu modelu, ob tem da dodatno pušča odprte možnosti za zaostritve pri statusu asistenčnega učitelja in pri lokalnospecifičnih rešitvah.

S tem je postalo jasno, da tudi Dunaj pristaja na ločevanje šolarjev po jezikovnih kriterijih in da so vsi tisti, ki v zadnjih mesecih upali, da bo s ponudbami glede kompromisov mogoče še kaj spremeniti na bolje, nasedali iluzijam. Kdor še zdaj upa, da se bo moglo v parlamentarnem pododboru kaj spremeniti v korist skupni dvojezični šoli, temu ni pomoči.

Dejansko se je ob šolskem vprašanju potrdila stara avstrijska taktika napram koroškemu Slovincem: Najprej nemškonalne sile sprožijo debato z maksimalnimi zahtevami, ki se jim postopoma pridružijo najprej FP, nato ÖVP in končno tudi SPÖ na Koroškem. V tej fazi Dunaj zavzema nevtralnost stališče in zagovarja rešitev v sporazumu z manjšino.

Zaradi pritiska s Koroške Dunaj v zadnji konsekvenci potrdi in sprejme zahteve koroških strank.

Spomnimo se: leta 1976 je Kreisky nekaj tednov pred preševanjem Titu in Kardelju na Brdu zagotovil, da do preševanja ne bo prišlo. Pa so preševali. Lani je Vranitzky najvišjim jugoslovanskim in slovenskim predstavnikom na Bledu obljubil, da bodo šolsko vprašanje uredili v sodelovanju z manjšino. Tudi ta obljuba ni držala in zdaj smo tik pred tem, da bo parlament potrdil ločevalni model.

Koroški Slovenci smo v zadnjih letih opravili številne razgovore in pogajanja z vrsto ministrov in tudi z zveznim kanclerjem, kjer smo predložili naše konstruktivne predloge glede rešitve manjšinskega šolstva. Domala vsi strokovni krogi v Avstriji in tudi v mednarodni javnosti so nas od-

ložno podprli pri naši odklonitvi ločevanja šolarjev po jezikovnih kriterijih.

Koroški Slovenci smo skupaj z zastopniki rektorske konference več kot pol leta sodelovali v strokovni komisiji Zveznega ministrstva za pouk, umetnost in šport, kjer smo ponovno razložili naše predloge. Ko pa je izgledalo, da tudi dunajski uradniki sprejemajo naše konstruktivne predloge, so ekspertno komisijo na pritisk s Koroške kratkoma ukinili.

Če torej v zadnji konsekvenci Dunaj v manjšinskem vprašanju sprejme stališče Celovca, potem je ključ za urejanje manjšinske politike na Koroškem.

Da je koroška FP že tradicionalno nastrojena proti slovenski narodni skupnosti, je znano. Očitno pa je, da je v zadnjih letih tudi vodstvo koroške ÖVP v manjšinskem vprašanju prevzelo pozicije nemškega nacionalizma. Ostaja torej vprašanje, zakaj tudi tretja stranka v deželi, katero voli še največ koroških Slovincem, namreč SPÖ, v manjšinskem vprašanju zavzema stališča, ki so v škodo slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Idejnopolitični program te stranke v manjšinskem vprašanju je predstavil njen šef Leopold Wagner v teoretičnem glasilu SPÖ Zukunft, št. 10, oktobra 1983, kjer v bistvu zagovarja staro socialdemokratsko tezo, da narodnostni konflikti ovirajo socialno emancipacijo in zaradi tega nima nikaršnega razumevanja za vse tiste, ki se zavzemajo za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Zato, po njegovem mnenju, katoliško usmerjeni koroški Slovenci napadajo socialiste iz političnih in zgodovinskih tradicij, levo usmerjeni Slovenci pa zato, ker so pod vplivom jugoslovanskih komunistov. Najljubši so mu tisti, ki so včlanjeni v SPÖ in se ne zavzemajo aktivno za narodnostne pravice.

Iz te idejnopolitične pozicije postane še jasno, da smo koroški Slovenci le drobiž v volilnem taktiziranju koroških strank. Torej ni naključje, da sta vodstvi obeh velikih strank v deželi v zadnjem desetletju korak za korakom prevzemali (potem, ko ju je dosti agresivno izzval ali koroški heimatdienst ali Haider) pozicije nemškega nacionalizma na Koroškem in ga s tem spet okrepili in opogumili za ponovne in še bolj agresivne napade na pravice koroških Slovincem.

(dalje prihodnjič)

Slovenski študentski klub na Dunaju:

„Odgovor ni vstop
v sosvet, marveč
odločni protest!“

Novi odbor Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju je na svoji prvi seji razpravljal o vprašanju sosveta. O vstopu ali proti je tekla razprava tudi že na občnem zboru. Izsek diskusije je sledeč:

V torek sta socialistična in ljudska stranka ob „dovoljenju“ nemškonalne svobodnjaške stranke vložile v parlament iniciativni predlog, ki predvideva ločevanje po jezikovnih kriterijih v ljudskih šolah na dvojezičnem ozemlju. S tem je tudi ta vlada klonila nemškonalnim silam in tako je za nas jasno, da ne namerava spremeniti svoje orientacije v manjšinskem vprašanju.

Iluzorno bi se bilo še zdaj oklepiti mnenja, da bi hiter vstop v manjšinski sosvet ta dejstva kaj bistveno spremenil. Tudi če bi recimo naši predstavniki v sosvetu – morda celo z večino – zavzeli stališče proti ločevanju, kaj to pomeni za vlado, ki je do zdaj „prezrla“ vse naše ugovore, predloge in proteste demokratične javnosti. Sosvet kot svetovadni organ bi mogel bore malo premakniti stališče vlade, ki se je v letih šolske razprave vse bolj utrdilo v prid nemškonalnim mračnjaškim in nestrpnim silam.

V zvezi z gotovimi „oferti“, ki jih predstavniki vlade kar naenkrat ponujajo v zamenjavo za vstop v sosvet, bi radi nekatere spomnili na

stari pregovor, ki pravi, da ni vse zlato, kar se sveti. Ugotavljamo, da je po desetletju pogajanj z zvezno vlado prišlo ravno v času močnega pritiska s strani koroških Slovincem in še vedno rastočega solidarnostnega gibanja do nekaterih zanimivih ponudb, katerih izpolnitev že dolga leta terjamo od zvezne vlade.

Vendar, če globlje ocenimo memorandum, je na mestu ugotovitev, da nam mora vlada vse obljubljene točke (trgovska akademija, radio in televizija, otroški vrtci, finančna podpora manjšini) konkretizirati. V dani situaciji koroški Slovenci ne moremo in ne smemo biti zadovoljni s polovičnimi obljubami in zagotovili.

V tem smislu KSSŠ/D smatra, da vstop v sosvet ni začetek in konec filozofije političnega nastopanja koroških Slovincem. Izkazalo se je, da so pogajanja brez pritiska s ceste že vnaprej obsojena na neuspeh. Zavedati se moramo dejstva, da nam bodo v parlamentu v teku enega ali dveh mesecev zrušili skupno dvojezično šolo, zato naš odgovor ne sme biti vstop v sosvet, temveč odločni protesti, za katere je treba že danes – bolje bi bilo že včeraj – izdelati koncepte. Politika „odločnih besed“ mora zdaj končno preiti v dejanja. Tisti, ki si še naprej belijo glave zaradi sosveta, naj to – z ozirom na dano situacijo – delajo jutri...

Slovenska narodnostna skupnost na Koroškem se nahaja pred izredno važnimi odločitvami (šolstvo, vstop v sosvet itd.), ki bodo bistveno vplivali na nadaljni razvoj koroških Slovincem. V ta namen Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sklicuje

krajevne
sestanke,

na katerih bomo obravnavali sledeče točke:

- aktualna narodnopolitična vprašanja na Koroškem (šolstvo, zakon o narodnih skupinah, sosvet)

- občni zbor Zveze slovenskih organizacij

- južnokoroška gospodarska situacija

Sestanki bodo:

30. marca ob 20.00 uri, BILČOVS – gostilna Ogris

31. marca ob 20.00 uri, ŽELEZNA KAPLA – društvena soba

7. aprila ob 20.00 uri, ŠKOFIČE, HODIŠE – Posojilnica Škofiče

7. aprila ob 20.00 uri, DOBRLA VAS – kulturni dom

9. aprila ob 20.00 uri, BOROVLJE – gostilna Bunder

11. aprila ob 20.00 uri, ŠENTJAKOB – društvena soba nad Posojilnico

12. aprila ob 20.00 uri, LOČE, BRNCA, BEKŠTANJ – gostilna Wrolich

Udeležite se sestankov v čim večjem številu. Prirčno vabljeni!

Simpozij na Dunaju:
„Jezik in fašizem“

Obletnica „anšlusa“ ter obdobje, ki mu je sledilo, sta mnogim znanstvenim vejam povod za kritične recenzije takratnih dogodkov, a tudi povod za samokritično oceno dela in vloge takratnih predstavnikov znanstvenih strok. Jezikoslovci dunajske univerze na primer so se na posebnem simpoziju („Jezik in fašizem“) na ta način odzvali tudi še danes nadvse aktualnim vprašanjem.

Beseda je tekla o vplivu rasističnih in fašističnih ideologij na jezikoslovje ter o tem, kako se je ta znanstvena stroka (vsaj na nemško govorečem področju) dala popolnoma vpreči v mašinerijo nacionalsocialistične propagande. Predavala sta univ. prof. Ruth Römer iz Bielefelda in univ. prof. Utz Maas iz Osnabrücka.

Med drugim sta poudarila, da se ta razvoj ni začel šele tedaj, ko je fašizem zavladal,

in da žal tudi po tem niso povsod izbrisali zle sledove. Univ. docent Gero Fischer (Dunaj) je nato predaval o aktualnih jezikovnopolitičnih aspektih v zvezi s slovensko manjšino na Koroškem, zgodovinar doc. Arnold Suppan (Dunaj) pa je v tem kontekstu predaval o narodnih manjšinah v Avstriji v razpetju med nacionalno integracijo in asimilacijo. Pri tem je izpostavil močno asimilacijsko tendenco – glavni vzroki za raznarodovanje pri Slovincih so socioekonomske narave, a predvsem tudi odprava dvojezične šole leta 1958 in restriktivni politični ukrepi vlade oziroma pomanjkljiva zaščita manjšine. Fischer se je v svojem predavanju ukvarjal z besediščem, ki ga uporabljajo protimanjšinske struje in v mnogih primerih tudi koroški tisk, ter ga primerjal s tozadevnim izrazoslovjem nacionalsocialistov.

Simpozij je zaokročila večerna podijska diskusija, katere se je poleg že omenjenih strokovnjakov udeležil tudi priča tedanjega časa dr. Tone Jelen (Dunaj). Njegov (zaključni) poziv strokovnjakom in akademskemu avditoriju: znanost se mora naprej odločno prizadevati in tako spreminjati družbo – tako daleč, da bo ta postala resnično demokratična, je bil sprejet z navdušenim odobranjem.

Temo simpozija še danes močno občutimo na Koroškem. Nacionalistične sile slovenskemu jeziku nikdar niso dovolile statusa enakopravnosti, izrinile so ga iz javnega življenja in ga getoizirale. Sedaj pa mu pripravljajo zadnji udarec – izrinjenje iz šol in potem še iz cerkva...

I. Sch.

POSOJILNICA-BANK PODJUNA

sedež Dobrla vas
s poslovalnicami Velikovec, Škocijan,
Šentprimož, Sinča vas

vabi člane in varčevalce na

IZLET

v St. Florian in Mauthausen

Čas: nedelja, 1. maja 1988

Prijava sprejemamo do 16. aprila 1988

Tako v Šentprimozu kot v Pliberku (slika) je bilo veliko zanimanja za informacije „iz prve roke“.

Šola: „Ne smemo kapitulirati!“

(nadaljevanje s 1. strani)

bo po vsej verjetnosti sprejel najvišji organ, občni zbor ZSO“, je dejal Feliks Wieser.

Tudi v Pliberku, kjer je o trenutnem stanju spregovoril tajnik ZSO dr. Marjan Sturm, so udeleženci krajevnega sestanka zahtevali od obeh osrednjih organizacij predvsem enotno nastopanje in zavračali samovoljne in nepremišljene izjave, saj neusklajena mnenja nekaterih posameznikov manjšini bolj škodujejo kot pa koristijo. Med udeleženci so učitelji pripovedovali iz lastnih izkušenj, kako usodna za narodno skupnost bi bila uvedba ločevalnega modela, menili pa so tudi, da so troedine protimanjšinske stranke zakonski osnutek sklenile brez vsakršnega vpogleda v šolsko stvarnost.

Udeleženci so v zvezi z vloženim zakonskim osnutkom razpravljali tudi o različnih

možnostih odpora proti urešničitvi dela apartheida na Koroškem, še posebej pa so se – predvsem zato, ker je bila nadaljnja razprava o šolskem vprašanju v sosvetu postavljena tudi kot eden izmed predpogojev za vstop Slovencev vanj – menili o sosvetu. Skoraj vsi udeleženci so se izrekli proti vstopu, hkrati pa se čudili izjavi predsedstva Narodnega sveta, da so na vseh krajevnih sestankih NSKS ljudje brezizjemno pozdravljali vstop v sosvet.

„V Pliberku“, tako so dejali domačini, „takšno stališče prav gotovo ne prevladuje, čeprav pa drži, da je v našem kraju tudi nakaj zagovornikov vstopa.“

Dr. Marjan Sturm je v povzetku diskusije pozval vse udeležence, naj razpravljajo o tem vprašanju, tako da bi ZSO na svojem občnem zboru lahko dokončno sklepala o tem.

OBSZORNİK

V Baden-Württembergu skozi šivankino uho

BONN. – V Baden-Württembergu in tudi okrog njega so bili presenečeni vsi, nekateri prijetno, drugi pa neprijetno. Že prvi izračuni so pokazali, da se je konservativna CDU proti pričakovanjem dobro odrezala, le uro za tem, ko so zaprli volišča, pa je bilo že jasno, da se je deželnemu očetu Lotharju Späthu posrečilo to, v kar so dvomila vsa predvolilna vpraševanja: podaljšati „enobarvno“ oblast CDU še za nadaljnja štiri leta.

V Baden-Württembergu je CDU na oblasti že šestnajst let. Dežela ni velika, sodi pa med vzorne, saj hitro uvaja najnovejšo industrijsko tehnologijo, ima najvišji dohodek na prebivalca v ZRN ter hkrati najnižjo stopnjo brezposelnosti. Ne glede na takšen ugoden obračun pa se je morala krščanskodemokratska ekipa pod vodstvom Lotharja Spätha spopadati z vrsto splošnih neprijetnih teženj. Späth je uspešno izpeljal slalom ne nazadnje tudi zato, ker je znal ustvariti občutek, da ni kriv za vse, kar počne stranka na vsedravnih ravni, in da se tudi ne strinja za vsem, kar počne Kohlova vlada. Potem ko je CDU pred štirimi leti zbrala 51,9 odstotka glasov, jih je tokrat le še 49,1 odstotka, s čemer je

kljub temu zagotovila absolutno večino sedežev v deželnem parlamentu.

Tako je bil Späth edini zmagovalec, kajti čeprav je izgubil dva sedeža v parlamentu in četudi so se socialni demokrati okrepili za enega, sta tako SPD kot tudi liberalna FDP priznali, da svojega volilnega cilja nista dosegli. SPD je zbrala za štiri desetinke odstotka glasov manj kot pred štirimi leti, kar je povsem navzkriž s pričakovanjem, da si bo tokrat odrezala večji delež volilnega telesa.

Še huje pa so bili prizadeti liberalci, ki jim v vsedravnem merilu kaže vse bolje, ki pa so tokrat s 7,2 odstotka glasov (leta 1984) padli na 5,9 odstotka. Predvsem pa se obojimi ni posrečilo razbiti konservativnega „samovladja“.

Uspeh CDU v „vzorčni deželici“ ima dve lepotni napaki. Močno se je okrepil delež strank, ki ne presegajo petodstotnega praga, kolikor je potrebno za vstop v parlament; med njimi sta se posebej uveljavili dve desno ekstremistični skupini NPD in republikanci. Druga lepotna napaka pa je v tem, da Späthov recept v drugih deželah po vsej verjetnosti ne bo učinkoval.

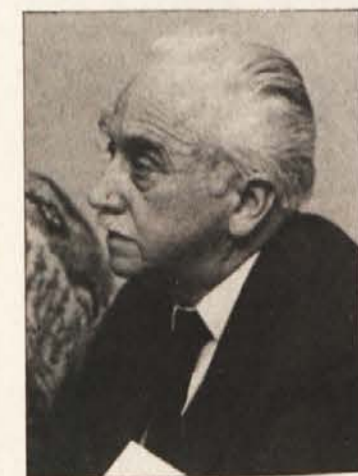

Predsednik Mitterrand kandidira!

PARIZ. Francois Mitterrand (slika zgoraj) je v posebnem televizijskem govoru potrdil, da se bo potegoval za svoj drugi sedemletni mandat v Elizejski palači, kar so Francozi že dolgo pričakovali.

„Zaznavam nevarnost, da bo država zapadla v prepire in razdore, kakršni so jo že pogosto spodkopavali“, je dejal francoski predsednik. Želim, da bi bila Francija enotna, vendar ne bo, če jo bodo vodili nestrpni elementi, stranke, ki bi rade vse, klani ali skupine... Francija potrebuje državljanski mir, če hoče biti pripravljena na čase, ki prihajajo“, je dejal Mitterrand in tako Francozom dal vedeti, da jim to lahko zagotovi le on.

Mitterrand je s svojo pozno priglasitvijo kandidature zelo vznemiril svojega najresnejšega nasprotnika premiera Jaquesa Chriaca. Pričakovati je, da bosta po prvem volilnem krogu preostala le ta dva, pri čemer pa ima Mitterrand najboljše šanse za dokončno zmago.

„Stranke so onemogočile sporazumno rešitev!“

Na predavanju, ki ga je organizirala Zveza katoliških akademikov v Celovcu, je dvorni svetnik dr. Valentin Inzko (slika) poudaril, da niso Slovenci, temveč v koroškem deželnem zboru zastopane stranke onemogočile sapozumno rešitev šolskega vprašanja. Namesto strokovno-pedagoške rešitve bo prišlo do politične, ki ne bo Koroški prinesla nič dobrega, je dejal dr. Inzko.

Manjšine in priključitev: Slovenci so bili izjema

Dunajska delovna skupnost za manjšinska vprašanja je pretekli teden priredila diskusijski večer o avstrijskih narodnih skupinah in priključitvi. Predavali so V. Sima (o Slovencih), G. Baumgartner (o Madžarih), K. Matal (o Čehih) in G. Schlag (o Hrvatih).

Če na kratko povzamemo: Večjemu delu koroških Slovencev in dunajskih Čehov je bilo že pred „anšlusom“ jasno, kaj jih čaka. Nacisti so jih sprva prisilili k lojalnosti, nato pa se je – v najširšem obsegu pri Slovencih – razvil odpor.

Drugače je bilo pri Madžarih in Hrvatih: Ti so sprva celo sodelovali z nacionalsocialisti (zaradi nehomogenosti manjšin, socialnih razmer) in bili zato tudi – kljub restriktivnim ukrepom – zaščiteni pred fizičnim zasledovanjem. Tu se je odpor pojavljal samo v krogu komunistično organiziranih delavcev.

Kreisky: Spominjajte se raje leta 1934!

DUNAJ. Na prireditvi dunajske Socialistične mladine je v zvezi s 50-letnico priključitve tekla beseda o avstrijskih manjšinah in o popačeni zgodovinski (za)vesti Avstrije.

Predstavniki mladine A. P. Pittler je v svojem nagovoru ožigosal predvsem vlogo socialistične stranke v zvezi z neprebavljeno preteklostjo („... tudi danes še vedno molčimo o bivših nacional-socialistih, ki jih imamo v naši

sredi!“), kakor tudi zaradi ponovnega povezovanja z nemškonalcionalnimi in protimanjšinski silami v koroškem šolskem vprašanju.

Bruno Kreisky se je spominjal težkih časov med leti 1934 in 1945 ter izrazil svoje ogorčenje nad tem, da stranke danes svetohlinsko proslavljajo „anšlus“, a istočasno molčijo o obdobju avstrijskega fašizma, ki je nacizmu odpiral pot. Škandalozna je predvsem zlaganost

ÖVP, ki se – v spominu na Dollfußov in Schuschniggov režim – še danes proslavlja kot patriotsko.

Umetnik Alfred Hrdlička pa je izpostavil, da sta večinski stranki po vojni sami dojili strupenega gada na prsih in da je ravno zaradi tega danes spet (ali še vedno) zastrupljena in izpodkopana demokracija. Saj ni moglo ostati brez posledic, če sta se tako ÖVP kakor SPÖ po vojni potegovali za bivše nacistične – in teh je baje bilo skoraj eno tretjino odraslega prebivalstva –, to navsezadnje pokaže tudi „zadeva Waldheim“.

Bo smrtna kazen ukinjena?

LJUBLJANA. Na zasedanju republiške ustavne komisije o ustavnosti, zakonitosti in pravosodju so podprli predlog delovne skupine, da se iz slovenske ustave umakne določba, ki dovoljuje, da se lahko za najhujše oblike kaznivih dejanj izreče smrtna kazen!

Bivši avstrijski kancler dr. Bruno Kreisky v krogu zainteresirane mladine na Dunaju.

Socialnopsihološka ozadja iz dvojezičnega ozemlja

MIHA PASTERK

Pred nedavnim sta Inštitut za nadaljnje izobraževanje pri celovški univerzi in Slovenski znanstveni inštitut zaključila študijo na temo „Dvojezičnost in identiteta“. Avtorjem pri tem projektu ni šlo toliko za reprezentativnost študije, temveč bolj za temeljno razpravo o problemih, kateri prizadevajo ljudi na dvojezičnem ozemlju. Te probleme so zajeli zelo poglobljeno in diferencirano. Predvsem pa so posvetili pozornost socialnopsihološkimi vidikoma asimilacije in obenem skušali zajeti vso kompleksnost družbenega dogajanja na dvojezičnem ozemlju. Osnovna intencija študije je premostitev črno-belega gledanja krivde oziroma vzrokov asimilacije.

Kje so učenci naše gimnazije?

Odbor „Združenja absolventov gimnazije za Slovence v Celovcu“ poziva vse absolventke in absolvente gimnazije ter nekdanje učence in učenke, ki so šolo zapustili pred zrelostnim izpitom, a se čutijo povezane z nekdanjimi sošolci in učitelji na šoli, da se kot redni člani vključijo v združenje. Pristopne formulare dobite (ali pa naročite) na Zvezni gimnaziji za Slovence!

SM kritizira predlog ÖVP, da bi civilno službo podaljšali. Reforma je sicer potrebna, a predvsem je treba odpraviti komisijo, ki odloča, kdo sme opravljati civilno službo.

Univ. prof. dr. Dietmar Larcher se je poglobil v socialnozgodovinsko ozadje koroškega fenomena prastrahu in je pri tem spoznal, da prastrah obsega mnogo več kot samo strah pred odcepitvijo južne Koroške. Strah je povezan predvsem tudi s ponižanjem, revščino, siromaštvom in nazadnjaštvom, opaznim predvsem pri asimilirancih. Mag. Mariola Egger in Klaus Borge Böckmann sta raziskovala predsodke in stereotipe na podlagi izjav v intervjujih, pri čemer sta strogo upoštevala izjave. Močno se je izražalo mišljenje v kategorijah, kličiji pa so opazni tudi v jeziku. Na podlagi zgodovinskega proučevanja so določili pet tipov, ki se razlikujejo po stopnji narodne zavednosti.

Mag. Georg Gombos je proučeval odnos do jezika otroštva. Opazni so bili veliki

problemi, našel pa je potrdilo za model treh generacij – stari starši so govorili slovensko, starši mešano, vnuki večinoma samo še nemško. Mag. Karl Michael Brunner je raziskoval nacionalno oziroma etnično samoopredelitev, namreč za kaj se ljudje sami pojmujejo. Zanimivo je, da Slovenci, ki se smatrajo za narodno zavedne, močno potrjujejo pripadnost k Avstriji in se distancirajo do Jugoslavije.

Mag. Marija Jurić se je posvetila odnosu, ki ga imajo ženske in moški do materinega jezika. Njena spoznanja – odnos žensk do jezika je zaradi različnih družbenosocialnih izhodišč dosti bolj emocionalen, medtem ko moški v odnosu do jezika poudarjajo bolj funkcionalni vidik. Značilna je tudi prepletenost med manjšinsko in žensko problematiko.

Primer „strpnosti“...

Žalosten primer zatiranja slovenskega jezika sem skušal na lastni koži.

Loški tamburaši imamo prijateljske stike z občino Wernstein na Zgornjem Avstrijskem. Za božič smo jim poslali novoletno voščila. Odgovor na ta voščila pa sem prejel s pošto dne 15. feb. 1988 ob 9.15. Omenjeno pismo iz Schardenberga je bilo odposlano 12. 1. 1988 z naslovom: Familie Joško Wrolich, 9582 Loče-Latschach. Isto pismo je pošta vrnila 3. 2. 1988 na naslov pošiljatelja. Naša prijateljica v Schardenbergu je naslovu še pripisala oznako Finkensteinerstrasse 5 in pismo zopet nesla na pošto. Tako sem omenjeno pismo 15. 2. 1988 končno le dobil. Omeniti moram, da je pošta okrasila pismo z oznakami Jug in Rak. Iz tega sklepan, da je pismo s korektnim dvojezičnim naslovom in natančno pošto številko potovalo iz Zgornje Avstrije preko Jugoslavije v Loče.

Joško Wrolich

Nova, atraktivna avstrijska stojnica na sejmu Alpe-Adria

Sejem Alpe-Adria

IVAN LUKAN

Prejšnji teden so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli 27. mednarodni sejem Alpe-Adria, ki se ga je letos udeležilo 510 razstavljalcev iz 16 držav, med njimi tudi Avstrija.

Predsednik koroške gospodarske zbornice Karl Baurecht je na posebni tiskovni konferenci v hotelu „Slon“ v Ljubljani jugoslovanskim in koroškim novinarjem predstavil široko ponudbo Avstrije na tem sejmu in poudaril, da se Avstrija letos že enajstič udeležuje tega sejma. „Tej prireditvi pripisujemo velik pomen ne le zaradi alpsko-jadranske ideje, temveč tudi zaradi dejstva, da poteka v Ljubljani, glavnem mestu

republike Slovenije, s katero imamo izmed vseh jugoslovanskih republik najintenzivnejše gospodarske odnose“, je dejal Baurecht.

To izjavo je podčrtal tudi s podatki iz leta 1987. Za zunanjetrgovinske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo je namreč značilno upadanje v obeh smereh, medtem ko je za avstrijski izvoz v Slovenijo in obratno ugotovljena precejšnja pozitivna dinamika.

V številkah: avstrijski izvoz v Jugoslavijo se je v letu 1987 zmanjšal za 11,6 odstotka, avstrijski uvoz pa za 1,2 odstotka, medtem ko se je izvoz v Slovenijo stopnjeval kar za 50 odstotkov in je tudi uvoz narasel za več kot 60 odstotkov.

27. sejem Alpe-Adria je bil zaključen 26. marca.

Klub dunajskih študentov: Ogenj ne sme ugasniti

Pretekli četrtek so slovenski študentje in študentke na Dunaju na rednem občnem zboru svojega kluba soglasno izvolili Sonjo Wutte za novo predsednico KSSŠD. Veliko sprememb je tudi v odboru: mlajši so nasledili velik del „starih“ in zaslužnih klubskih aktivistov (A. Leben – podpredsednik, F. Resman in S. Zwitter – tajnika, V. Smrtnik – časnikarski referent, G. Ogris-Martič – kulturni referent, J. Stern – blagajnica). Stari odbor pod vodstvom predsednika (sedaj preglednika) Stanka Gregoriča je lahko članom in gostom podal pozitivno bilanco o opravljenem delu v pretekli poslovni dobi.

Pri študentih in študentkah na Dunaju se je lansko jesen najprej vnela iskra aktivističnega odpora proti škandaloz-

nemu šolskemu sklepu treh strank in ponesli so jo naprej. Zanimala je val upora proti nartovanemu ločevanju v dvojezični šoli, ki je zajel celotno narodnostno in solidarnostno gibanje (zasedbe strankinih central, zasedba koroške deželne vlade, demonstracije v Celovcu, Gradcu, Ljubljani in na Dunaju, solidarnostne izjave, poročanje v medijih) in dajala ton protestnim manifestacijam celotne narodne skupnosti in solidarnostnemu gibanju. Bivši predsednik: „Ogenj je bil potreben in ne sme ugasniti...“

Gregorič je s tem v zvezi kritiziral vodstvo osrednjih organizacij, ki sta se po „zaslugi“ nekaterih političnih funkcionarjev (dobesedno je bil imenovan tudi poslanec v državnem zboru Karel Smol-

le) na spolzkem političnem plesišču podali v poganjanja z nejasnimi perspektivami in morda dvomljivimi rezultati,

Sonja Wutte

Slika: Igor Schellander

ob tem pa preveč zanemarjali gibanje. Samovoljno postopanje v dani situaciji ni na mestu, je poudaril, samokritično pa tudi ugotovil, da se solidarnostnega gibanja včasih vse premalo zavedamo ter ga ponekod celo podcenjujemo.

Kljub napornemu angažmaju študentov v šolski razpravi pa je klub svojim članom nudil celo vrsto zanimivih prireditev na kulturnem, političnem in področju družabnosti. O tem je poročala bivša tajnica sedaj pa predsednica KSSŠD, študentka medicine Sonja Wutte. Poleg tega so vneti klubaši z večmesečnim delom obnovili dolgo zanemarjeno knjižnico kluba.

Edino manj razveseljivo je bilo delovno poročilo bivšega blagajnika Franca Smrtnika. Finančne težave organizacijo

dunajskih študentov vse bolj bremenijo, da, celo onemogočajo učinkovito delovanje. Tako je imel klub na razpolago okroglih 220.000 šilingov, več kot polovica od tega gre za fiksne stroške (najemina, tok, plin, zavarovalnina ipd.); za običajne klubske programske večere je bilo na primer na razpolago samo še 15.000 šilingov, tajništvo pa je za svoje delo imelo samo 30.000 šilingov, da o reprezentančnih in potnih stroških raje ne pišemo (12.000). „Vsekakor vedno manj denarja za mladinsko organizacijo, ki opravlja tako važno vlogo v narodnostnem gibanju in izobraževanju študirajoče mladine,“ je pikro pripomnil blagajnik s prikritim namigom navzočima predstavnikoma ZSO in NSKS (Sturm, Mikel).

Trennungsantrag ein Skandal

Der Klub slowenischer Studenten und Studentinnen in Wien nahm in seiner letzten Sitzung mit Erschütterung zur Kenntnis, daß die beiden Regierungsparteien gemeinsam mit Jörg Haider's FPÖ einen Initiativantrag im Parlament eingebracht haben, der die Trennung slowenischsprachiger von deutschsprachigen Kindern in den Volksschulen des zweisprachigen Gebietes in Kärnten vorsieht.

Damit wurde – so der Klub – wieder einmal ein bezeichnendes Exemple österreichischer Minderheitenpolitik statuiert. Denn der „Schultrennungsantrag“ richtet sich gegen den erklärten Willen der betroffenen slowenischen Volksgruppe. Auch die Ablehnung des Trennungsmodells durch namhafte Fachleute sowie der Protest einer breiten demokratischen Gegenöffentlichkeit werden bewußt nicht zur Kenntnis genommen.

„Just im Gedenkjahr werden somit alle Bemühungen um mehr Verständnis, um Integration und Gleichberechtigung der slowenischen Volksgruppe in Kärnten ad absurdum geführt. Eine Kontinuität der allmählichen „Endlösung“ der Minderheitenfrage vorangetrieben durch das deutschnationale Lager, scheint nun wieder eine skandalöse Bestätigung zu finden, heißt es in der Klub-Aussendung.

Der Klub slowenischer Studenten und Studentinnen in Wien weist in diesem Zusammenhang darauf hin, daß die Bundesregierung und die beiden Großparteien die volle Verantwortung in Bezug auf eine absehbare Verschlechterung der Lage der slowenischen Minderheit wie auch für eine mögliche Zuspitzung und Radikalisierung des solcherart neu angeheizten Minderheitenkonfliktes in Kärnten tragen werden müssen.

T-Shirts gegen Apartheid

Ein beliebtes Element der Solidaritätsbewegung mit den Kärntner Slowenen, das T-Shirt mit der Aufschrift „Gegen Apartheid in Österreich – Proti apartheidu v Avstriji“ (Foto), ist nun wieder erhältlich. Bestellungen an: Slovenska prosvetna zveza, Lotte Weinberger, Tarviser Straße 16, 9020 Klagenfurt/Celovec. Preis á 100 S, zwei Stück 160 S, Größen: S, M, L, XL.

DIESE WOCHE IM

SLOVENSKI VESTNIK

Die Seite für unsere deutschsprachigen Leser/innen

Zentralverband zum Dreiparteien-Antrag: Apartheidähnliche Schulregelung soll im Gedenkjahr 1988 gesetzt werden...

Mit Haider's Unterschrift zum Initiativantrag der drei Parlamentsparteien wurde klar, daß auch SPÖ und ÖVP in Wien einer apartheidähnlichen Schulregelung zum parlamentarischen Durchbruch verhelfen wollen, erklärte der Sekretär des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, Dr. Marjan Sturm, sofort nach Bekanntwerden der Einbringung des Initiativantrages von SPÖ, ÖVP und FP im Parlament.

Sturm erinnerte daran, daß die Initiative für die Änderung des zweisprachigen Schulwesens in Richtung Trennung nach sprachlichen Kriterien gerade vom Kärntner Heimatdienst, Haider's FPÖ, und anderen deutschnationalen Organisationen ausgegangen sei.

„Der Initiativantrag der Parteien kann also nicht anders gewertet werden als daß nunmehr auch SPÖ und ÖVP in Wien vor Haider und jenen Kräften in Kärnten kapitulieren, die nunmehr darauf ab-

Denkmal in Klagenfurt: Protest des Kärntner Partisanenverbandes

Der Kärntner Partisanenverband hat in seiner letzten Vorstandssitzung die Bestrebungen zur Errichtung eines Denkmals in Klagenfurt für 121 Personen, die zu Kriegsende von Partisaneneinheiten verhaftet wurden, scharf verurteilt und als eine neuerliche deutschnationale Provokation beurteilt.

Die Aufstellung eines Denkmals für die 121 Personen, von denen die überwiegende Mehrheit Funktionäre der NSDAP oder von NS-Unterorganisationen waren, wäre eine Beleidigung aller jener Demokraten und Freiheitskämpfer, die ihr Leben für die Freiheit und die Souveränität Österreichs in ganz Europa verloren haben.

zielen, den autochtonen Kärntner Anteil am Nationalsozialismus zu rehabilitieren. Gerade in diesen Tagen wurde nämlich auch bekannt, daß in Klagenfurt ein Denkmal für sogenannte Verschleppte errichtet werden soll. So bedauerlich das Schicksal der Verschleppten auch sein mag, es bleibt eine historische Tatsache, daß unter diesen Nazifunktionäre, die bereits in der Zwischenkriegszeit illegale NSDAP-Funktionäre waren, zu finden sind. Die Errichtung eines

Der Kärntner Partisanenverband protestiert auch mit aller Entschiedenheit gegen den in der letzten Sitzung des Kärntner Landtages eingebrachten Initiativantrag der FPÖ und den inzwischen vom österreichischen Parlament abgelehnten Haider-Antrag auf eine „Ehrengabe“ für Hinterbliebene einen „Partisanenopfern“, da es sich bei vielen nicht nur um „Opfer“, sondern auch um Täter handelte.

„Die Aufstellung eines solchen Denkmals und ein Beschluß einer „Ehrengabe“ wäre ein schwerer Schlag ins Gesicht aller österreichischen Demokraten, ein Schlag gegen das ohnehin bereits stark lädierte politische Image Österreichs im Ausland, und eine Beleidigung aller Opfer des Faschismus, heißt es abschließend in der Presseerklärung des Kärntner Partisanenverbandes.

Verschleppte waren Nationalsozialisten

Die Landesleitung der KPÖ-Kärnten spricht sich in einer Presseaussendung entschieden gegen ein Denkmal für rund 130 Personen aus, die bei Kriegsende im Jahre 1945 von Angehörigen der Partisanenarmee verhaftet und für ihre Vergehen belangt wurden.

„Es ist bedauerlich, daß unter diesen auch einige wenige Unschuldige waren, doch war die überwiegende Zahl der sogenannten „Verschleppten“ Angehörige der NSDAP oder nationalsozialistischer Unterorganisationen. Damit waren sie nicht Opfer, sondern eindeutig Täter in einem System, welches als eines der unmenschlich-

solchen Denkmals kann nicht anders als eine Provokation und Verhöhnung aller Naziopfer und Widerstandskämpfer empfunden werden“, heißt es in der Presseerklärung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen.

Sturm nannte es „eine Ironie der Geschichte, daß gerade im Gedenkjahr 1988 eine Schulregelung beschlossen werden soll, die in mancher Hinsicht an die Nazisetzgebung bezüglich jüdischer Lehrer und Schüler erinnert.“

„Das österreichische Parlament trägt nun die Verantwortung dafür, ob die 2. Republik durch eine apartheidähnliche Gesetzgebung internationaler Lächerlichkeit preisgegeben werden wird. Die slowenische Volksgruppe muß wohl alle offiziellen Reden anlässlich des Gedenkjahres als Farce empfinden, wenn nunmehr ein Schulgesetz beschlossen werden soll, das den Lebensinteressen sowohl der slowenischen Volksgruppe, als auch der deutschsprachigen Bevölkerung diametral widerspricht“, heißt es abschließend in der Erklärung von Dr. Sturm.

In einer Presseaussendung des Rates der Kärntner Slowenen wird festgestellt, daß mit der Einbringung des Drei-Parteien-Initiativantrages wieder einmal bestätigt wurde, daß trotz Bereitschaft der Kärntner Slowenen zur Mitarbeit an der Lösung der Lösung der Schulproblematik in Kärnten, über deren Köpfe hinweg entschieden werde. Der eingebrachte Gesetzestext sei ein Beweis dafür, daß Haider – wie angekündigt – die beiden Großparteien wirklich vor sich her treibe“, heißt es in der Rat-Aussendung.

sten und menschenverachtendsten in die Geschichte eingegangen ist. Aber nicht nur der Versuch, diesen ehemaligen Nationalsozialisten ein Denkmal auf dem Klagenfurter Domplatz zu schaffen – was noch als Anliegen aller Kärntner in der Öffentlichkeit dargestellt wird und in Wirklichkeit nichts anderes ist, als das Anliegen einiger deutschnationaler Organisationen beziehungsweise von „Ehemaligen“ – wird abgelehnt, sondern auch die Initiative der Haider-FP für die Hinterbliebenen dieser ehemaligen Nationalsozialisten dieselbe Ehrengabe durch das Sozialministerium her auszuschlagen, wie sie die

Protest des KZ-Verbandes

Der KZ-Verband Kärnten weist die Provokation der FPÖ mit ihrem Klubobmann Haider zurück. Bekanntlich hat die FPÖ-Fraktion den Antrag gestellt, den Hinterbliebenen von sogenannten „Verschleppten“ auch eine Ehrengabe anlässlich des 50. Jahrestages der Okkupation durch Hitlerdeutschland zukommen zu lassen. Diese sogenannten „Verschleppten“ waren aber nicht Opfer, sondern Täter. Mit wenigen Ausnahmen waren sie Mitglieder und Funktionäre der NSDAP oder einer ihrer Unterorganisationen und somit maßgeblich an der politischen, rassischen und nationalen Unterdrückung beteiligt.

Eine Ehrengabe, die als kleine finanzielle und moralische Entschädigung für die wahren Opfer des NS-Regimes gedacht ist, kann deshalb nicht gleichzeitig auch an die Verursacher des Holocausts ausgegeben werden. Abzulehnen ist auch die Schaffung eines Denkmals für die nationalsozialistischen Funktionäre an einem zentralen Platz in Klagenfurt. Auch dies ist eine ungeheuerliche Provokation der FPÖ im Gedenkjahr 1988.

„Da auch dafür ein Antrag im Kärntner Landtag eingebracht wurde. Es ist die nicht unberechtigte Frage zu stellen, ob diese parlamentarischen Aktivitäten der FPÖ vielleicht auf das „geheime“ Treffen Haider's mit Scrinzi und Burger im Vorjahr zurückzuführen sind“, heißt es in der Aussendung des KZ-Verbandes.

Schulausschuß tagt am 13. und 28. April

Aus dem Parlament wurde bekannt, daß der Unterrichtsausschuß für die Behandlung des Schulgesetzes einen eigenen Unterausschuß installiert hat, der am 13. und 28. April zusammentreten wird. Dem Unterrichtsausschuß sollen auch zwei Schulpexperten aus der slowenischen Volksgruppe angehören.

echten Opfer des NS-Regimes bekommen sollen. Bedauerlich ist es auch, daß dieser Antrag nicht sofort als Provokation von den anderen Parlamentsparteien im zuständigen Ausschuß abgelehnt, sondern durch eine Intervention von SPÖ-Sozialminister Dallinger zur „Sorgfältigen Prüfung“ weitergeleitet wurde,“ heißt es in der Aussendung.

Die Landesleitung der KPÖ-Kärnten stellt abschließend fest, daß es vielmehr notwendig ist, für die Widerstandskämpfer und Opfer des Faschismus eine Zentrale Gedenk- und Erinnerungsstätte in der Kärntner Landeshauptstadt zu errichten.

TRIBUNA BRALCEV

Uredništvo

„Slovenski vestnik“

Warum nicht die ganze Wahrheit?

Unter dem Titel „Sparmeister im schönen Rosental“ wollte Herr Humbert Fink in der Kronenzeitung (13. 3. 1988) ein Porträt der Gemeinde St. Jakob im Rosental/Sentjakob v Rožu machen. Dieses Porträt ist ihm aber nicht richtig gelungen, da es vor Ungereimtheiten strotzt.

Unter anderem wurde im Artikel ausgeführt, daß dem „armen Mann“ Bürgermeister Johann Greßl im vergangenen Herbst das Abwehrkämpferdenkmal fast auf den Kopf gefallen wäre. Warum aber verschweigt der Autor die Aufschrift im Inneren dieses Denkmals, welche lautet: „Für ein deutsches Kärnten fanden den Helden Tod.“ Ist ihm peinlich, seinen Lesern die ganze Wahrheit mitzuteilen; – daß nämlich das Denkmal im Jahre 1937, u. a. auf Betreiben von nationalsozialistischen Kriegsverbrechern und einheimischen Illegalen errichtet wurde? Diese Menschen haben nicht für ein Kärnten innerhalb der Republik Österreich gekämpft, sondern für eines innerhalb des Großdeutschen Reiches. Die auf der Gedenktafel angeführten Gefallenen werden somit von den deutschnationalen Kreisen mißbraucht.

Weiters wird in der Reportage Bürgermeister Johann Greßl zitiert: „Seit zehn Jahren schon läuft in der gemischtsprachigen Schule von St. Jakob das Pädagogenmodell und es hat sich vortrefflich bewährt.“ Unsere Frage an den Bürgermeister: Auf welcher gesetzlichen Grundlage wurden die Eltern dazu befragt? Es ist schon sonderbar, daß man eine Schulmodell einführt, welches bisher jeder Gesetzesgrundlage entbehrte. Diesbezügliche Fragen und Proteste der betroffenen Eltern, gerichtet an die Frau Unterrichtsministerin Hilde Havlicek, blieben bis heute unerledigt. Trotz Zusage der Frau Unterrichtsministerin, sie werde die Angelegenheit prüfen und dann sofort antworten, hat sie ihr Versprechen bis heute nicht eingehalten.

Die Information des „Krone“-Autors, der gemischtsprachige Klosterkindergarten werde von Marburger Schwestern betreut, ist ebenfalls unrichtig. Tatsächlich wird der Konvent von den Schulschwestern des Hl. Franz von Assisi mit dem Sitz der Provinz in Klagenfurt/Celovec geführt.

Wir vermissen in diesem Artikel auch die Erwähnung der slowenischen Volksgruppe, die in unserer Gemeinde schon mehr als 1000 Jahre beheimatet ist.

Ferner wird von einer „glücklichen Gemeinde“ gesprochen. Wir könnten dem auf keinen Fall uneingeschränkt zustimmen. Die Angehörigen der slowenischen Volksgruppe in der Gemeinde St. Jakob im Rosental/Sentjakob v Rožu können nicht glücklich sein, weil sie – obwohl es sich um eine zweisprachige Gemeinde handelt – die im Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages verbrieften Rechte nicht genießen können.

Zum Beispiel gibt es keine zweisprachigen Aufschriften an den öffentlichen Gebäuden, ebenso gibt es keine einzige zweisprachige Ortstafel. Wenn man sich am Gemeindegasthof des gesetzlich zugesicherten Rechtes auf schriftlichen Amtsverkehr in slowenischer Sprache bedienen will, muß man mit erheblichen Verzögerungen rechnen. Wir können das mit konkreten Beispielen belegen.

Oder: auf dem Weihnachtsbaum dürfen – aufgrund eines Gemeinderatsbeschlusses – keine zweisprachigen Glückwünsche angebracht werden. Der Pensionistenverband St. Jakob/Društvo upokojencev v Šentjakobu v Rožu hat bereits im September 1987 um eine Subvention angesucht. Eine Benachrichtigung, wie über dieses Ansuchen entschieden wurde, ist bis heute noch nicht eingelangt. Ist der Grund darin zu suchen, weil das Ansuchen in slowenischer Sprache eingereicht wurde?

Wir erwarten, daß in der „Krone“ den Lesern ein vollständiges bzw. objektives Bild von der Gemeinde St. Jakob/Sentjakob präsentiert wird.

Für die Socialna gospodarska skupnost/ Soziale Wirtschaftsgemeinschaft: GR Franc Janežič, GR Jozi Sticker und GR Jože Ottowitz

Opozorilo uredništva!

Vsebina pism bralcev ni nujno tudi mnenje uredništva. Izraža osebno mnenje piscev. Za to so v polni meri odgovorni avtorji sami

Koncerti glasbenih skupin in kantavtorjev, literarna branja znanih in manj znanih besednih ustvarjalcev, odrske uprizoritve avstrijskih in jugoslovanskih gledališnikov, diskusije s pomembnimi tematskimi težišči, predvajanje filma, razstave skulptur, slik in fotografij, informacijske mize, knjižna polica Založbe Drava, kotiček za klepet in družabne igre in kar je najvažnejše – neprestani stik med slovensko in nemško govorečimi mladinci in mladenkami – vse to se je dogajalo v okviru 8. mladinskega kulturnega festivala „Kontaktne leče 88“, ki je potekal pretekli teden na ZG za Slovence v Celovcu. Da je festival mladine celovških višjih šol uspel, je sad prizadevanj organizacijskega komiteja letošnje „Kontaktne leče“, v katerem so bili poleg dijakinj ZG za Slovence še zastopniki BORG, ZG Vetrinj in nameščenec civilne službe. V polni meri so dosegli zastavljeni cilj, namreč, da so prispevali svoj delež k sožitju med obema narodoma v deželi, kar na Koroškem ni vedno enostavno.

S provokantnim posnemanjem militaristične zunanosti in ustrezno glasbo skupina Laibach opozarja na nevarnost fašizma.

Iz leta v leto več odmeva na mladinski kulturni festival

MIHA PASTERK

Za nami je torej višek „Kontaktne leče 88“, koncert skupine Laibach. Ostal je le spomin na prireditve, katero so ljudje zapuščali z mešanimi občutki. Vsak si je pač lahko ustvaril svojo sliko o tem tako težko pričakovanem trenutku; nekaterim je zastal dih, drugi pa so se predali zvokom glasbe. Torej so prišli na račun eni in drugi. V čem je bil torej smisel koncerta Laibach?

Mladinski kulturni festival pa je nudil tudi vrsto drugih zanimivosti, ki so bile vredne enake pozornosti. Ni bila skupina Laibach edina, ki je želela opozoriti na nevarnost fašizma. Svarilo pred to večno pretečo nevarnostjo je prišlo jasno do izraza tudi v sredo zvečer, ko so dr. Vladimir Wakounig, Angelika Mlinar, Peter Wuzella, Martin Posch, Mark Olof ter dr. Walter Tietze, vodja diskusije, razpravljali o možnostih, kako se braniti v demokraciji. Vsakdanji fašizem na Koroškem pač najbolj občutijo tisti, ki so kdajkoli svarili pred posledicami ločevanja šolarjev in pri tem spoznali svojevrstno pojmovanje demokracije v Avstriji. Prav zaradi te diskusije pa se na „Kontaktne leče“ niso mogli ogniti t. i. koroškemu pedagoškemu modelu in dogodkom izpred petdeset let, čeprav so organizatorji obe temi namenoma izpustili. Paralele med preteklostjo in sedanjostjo so neobhodne pri iskanju novih poti.

Med mladimi je bil tudi velik odmev na delavnice in krožek „Dvojezičnost in identiteta“. Marsikdo od mladih si je ob tem zastavil tudi vprašanje lastne identitete, zaradi katere nekateri Korošci živijo v pravi shizofreniji.

Tudi na letošnji kontaktni leči so iz svojih literarnih del brali koroški avtorji obeh narodnih skupnosti. Tako pri besednih ustvarjalcih kot tudi pri kantavtorjih pa je opazno, da jih vedno prisotna koroška stvarnost navdaja k literarnemu ustvarjanju. Namreč, iskanju lastne poti.

Poleg rednega sporeda mladinskega kulturnega festivala so se mladi srečevali v „kavarni“ pri družabnih igrah ali pa se poglobili v razpravo o kakšnem problemu. „Kontaktne leče“ je bila zanje kraj vsakodnevnih srečanj. Kot že v preteklih letih, je bilo tudi letos med udeleženci precej študentov celovške univerze

in Pedagoške akademije. Čeprav je bil prvoten namen „Kontaktne leče“, da družijo mladino celovških splošnih višjih šol, bi bilo v bodoče prav razmišljati o širšem krogu organizatorjev, namreč, da bi bili vključeni tudi univerza in Pedagoška akademija. Morda še ni čas govoriti o prireditvi naslednjega leta, vendar, za ideje ni nikdar prezgodaj. „Kontaktne leče“ pa je tudi dokaz zato, kako se dobra misel lahko zakorenini med mladimi ljudmi, če naleti na rodovitna tla. Uspeh pa je nenazadnje odvisen tudi od pripravljenosti šolskih ustanov.

Medtem, ko je skupina „Štiri J“ s parodijo na koroško mentaliteto pozoroila na kulturno ravan, so se člani gledališča Ane Monro spraševali „...ali lahko predvojna striptizeta danes še sploh kaj pokaže?“

Slavni gornik in planinski pisatelj dr. Julij Kugy je glede obravnavanja gorske nomenklature v knjigi „Pet stoletij Triglava“ zapisal sledeče: „Gotovo je splošno znano, da povsem spoštujem imena, ki so nastala med ljudstvom. Ta so zame edino odločilna, pravilna in jih ne smemo spreminjati. Zato sem se kajpak potrudil, da so slovanska imena navedena natančno tako, kakor se glasijo v izvirnem izgovoru, v njihovem pravilnem slovenskem zapisu.“

Spoštujmo imena, ki so nastala med ljudstvom!

Iz teh nekaj vrstic lahko jasno razberemo, da imen, ki so nastala med ljudstvom, ne smemo spreminjati. To se pravi, da bi se po tej logiki ponemčeni gorski vrhovi Petzen, Hochstuhl, Hahnkogel, Frauenkogel itd. morali imenovati samo Peca, Stol, Petelin, Baba itd. To bi bila seveda idealna in pravična oblika gorske nomenklature. Na žalost pa temu ni tako. V avstrijskih zemljevidih večinoma najdemo vrisana samo nemška ali slovenska potvorenjena imena, o imenih, ki so nastala iz ljudstva in bi jih morali spoštovati in upoštevati, pa na žalost ni ne duha ne sluha. To ponemčevanje domačinskih imen je zato velika krivica, pravo zlo in sramotno kratenje človekovih pravic. Takšno ravnanje vsekakor ni v čast avstrijski znanosti in oblastem, zlasti slednjim, ki povsod popuščajo v prid nemškemu nacionalnim prizadevanjem, da bi Koroški zbrisali slovenski značaj.

Večkrat se upravičeno sprašujemo, kdo so pravzaprav tisti dejavniki, ki pri nas na Koroškem odločajo o gorski oz. krajevni nomenklaturi. Zanesljivo vemo samo to, da domačinsko prebivalstvo, ki bi bilo za to najbolj poklicano, pri teh odločitvah ni zastopano, kar pa je tudi vzrok, da imamo v gorski nomenklaturi naših krajev

prav zaradi tega veliko zmedo.

Značilen primer

Posebno značilen primer zmede oz. neupoštevanja sodelovanja domačinskega prebivalstva pri gorski nomenklaturi je ime Ferlacher Spitze (1742 m). Ta gora z značilno oblikovano glavo nad planino Bleščečo severno od Jepe je med domačinskim prebivalstvom znana kot Komnica, nemško pa kot Türkenkopf. Kljub temu dejstvu pa se ta vrh danes na zemljevidih ponaša z nepopularnim imenom Ferlacher Spitze in s tem povzroča veliko zmedo.

Za to je več vzrokov: Že samo ime Ferlacher Spitze bega ljudi, ker se te gore nadejajo v bližini Borovelj/Ferlacha; nadalje, oblika te gore niti najmanj ni slična kakšni „špici“, marveč ima obliko glave (v nekaterih slovenskih zemljevidih je označena z imenom Turška glava) in ne nazadnje je dokaz za nepomembnost in nepopularnost imena Ferlacher Spitze tudi dejstvo, da si je znano gostišče Sticker pd. Kopank na Kopanju nadalje ime Türkenkopf in ne Ferlacher Spitze. Teh nekaj primerjav prepričljivo dokazuje nesmiselnost imena F. S. in pravilnejšega nemškega prevoda Türkenkopf (avtohtono ime pa je seveda Komnica).

Koča nad Arihovo pečjo na Bleščeči. A: Komnica/Türkenkopf, B: napačno v zemljevidih označeni vrh Türkenkopf.

Pred nedavnim sem našel zemljevid „Klagenfurt und Villach“ iz leta 1936 v merilu 1:75.000. Tiskal in založil ga je Kartografski, prej vojaško-geografski inštitut na Dunaju. V tem zemljevidu je vrh Komnice imenovan Kleiner Mittagkogel, gora Türkenkopf pa je označena nekaj sto metrov severneje na koti 1571 metrov. Te kote se poslužujejo na žalost še danes tudi najnovejši avstrijski zemljevidi, kar pa je seveda nesmisel.

Komnico/Türkenkopf brez pretiravanja štejemo med najbolj nenavadne gore na Koroškem, saj se ponaša kar s petimi različnimi imeni: poleg Komnice in Türkenkopfa še z imeni Turška glava, Kleiner Mittagkogel in Ferlacher Spitze. Pri tej zmešnjavi različnih imen pa tudi kartografi niso povsem nedolžni, ker bi jih te številne spremembe imen končno le morale opozoriti, da nekaj ni v redu.

Pa še k vrhu Kleiner Mittagkogel. Tega so sedaj postavili na svoje pravo mesto na koto 1815 metrov zahodno od Jepe/Mittagskogel. Preko Male Jepe se sedaj lahko tudi avstrijski državljani povzpnejo na (veliko) Jepo po jugoslovanskem ozemlju (dogovor med Avstrijo in Jugoslavijo).

Vzhodna soseda Komnice je 1360 metrov visoka gora

Gračenca, nemško Gratschenitzen. Ime ima po razvalini gradu Rasov (po njih je Rož dobil ime) na severnem pobočju Gračence nad Svatnami. Tudi to domačinsko ime je bodlo v oči in so ga ponemčili v Gratschützen – grebenske strelce. V že omenjenem zemljevidu iz leta 1936 je Gračenca še označena z imenom Gratschützen, kar pa so novejši zemljevidi popravili in spet prešli na staro ime Gratschenitzen.

Številni „kozli“

Ko smo že pri opisovanju nesmislov v gorski nomenklaturi, ne moremo mimo imena planine Bleščeča pod Komnico in Gračenco. Tudi to lepo privlačno planino, s slovensko planinsko postojanko kočo nad Arihovo pečjo, so med obema vojnama ponemčili v Rossalm. Tudi pri tem imenu so imeli prste vmes elementi, ki nimajo nikakršne povezave z domačinskim prebivalstvom, sicer ne bi mogli ustreliti takšnega kozla in to lepo planino degradirati v konjsko planino. Obče znano je, da na Bleščeči pasejo samo govejo živino, ne pa konj. No, če je že bilo potrebno ponemčiti ime te planine, potem bi ji kvečjemu pristojalo lepše nemško ime Glanzalm, nikakor pa neodgovarja joče ime Rossalm.

Krona nesmiselnosti ponemčevanja imen na območju Bleščeče pa je vsekakor novo ime (v zemljevidih se je pojavilo leta 1975) Salzwasser. Tu gre za vrelec, ki mu domačini že od nekdaj pravijo Solnice (domačini so namreč tej vodi, ki je po lesenem žlebu odtekala od vrelca, dodajali sol, da je živina raje pila). To novo ime Salzwasser – slana voda, namreč sedaj povzroča številnim izletnikom, ki prihajajo na planino, mnogo razočaranj in nejevolje, ker si niso na jasnem, ali je voda pitna ali ne.

Ponemčevanje se nadaljuje

Še in še bi lahko naštevali primere, kjer so imeli prste vmes nepoklicani in tako zlasti v gorskem imenoslovju ustvarjali nesmisle in zmedo. Vse to bi izostalo, če bi dejansko spoštovali imena, kot je to prakticiral dr. Kugy in z njim pošteni ljubitelji narave in resnice (slednjim je ponemčevanje gorskih imen tudi trn v peti, ker spoštujejo domačinska imena). Čeprav so s ponemčevanjem avtohtonih imen (slovenskih, ilirskih rimskih...) v preteklosti že toliko grešili, se ponemčevanje še danes trdovratno nadaljuje. Pri tem igrajo tudi občinske turistične institucije svojo vse prej kot častno vlogo in tako postavljajo na laž znano trditev, da smo Slovenci obogatitev Avstrije. Še ni dolgo tega, ko smo v „Slovenskem vestniku“ brali, kako so v Železni Kapli ponemčili Tavčmanov stan v Deutschmannalm, gostilno Kovač na Obirskem pa v Schmieda (ne da bi lastnika vprašali za dovoljenje). Takšnih in podobnih primerov je še mnogo in jih bo treba bolj resno obravnavati in razna turistična društva bolj kontrolirati, da bi ta trend ponemčevanja gorskih in krajevnih imen zavrli oz. zaustavili.

Nujno bo v bodoče treba vsak takšen pojav objaviti in to ne samo v naših slovenskih časopisih, marveč tudi v nemškem tisku, da bo tudi nemško govoreča javnost izvedla, kako slovensko narodno skupnost v Avstriji zapostavljajo tudi na področju nomenklature.

IGOR SCHELLANDER

Die österreichische Rektorenkonferenz setzte im März 1987 eine (auch international besetzte) Arbeitsgruppe ein, die die Lage der Minderheiten in Österreich im politischen, historischen, sozio-ökonomischen, kulturellen und rechtlichen Kontext erforschen und allseitige Empfehlungen und Verbesserungsvorschläge ausarbeiten sollte.

Tagung der Österreichischen Rektorenkonferenz in Wien: zweiter von links der Rektor der UBW-Klagenfurt Univ.-Prof. Dr. Günther Hödl, der auch Vorsitzender der Arbeitsgruppe „Minderheiten“ war.

Fotos: Igor Schellander

Minderheiten im Verschwinden

Der Bericht wurde dieser Tage im Rahmen der Tagung der österreichischen Rektorenkonferenz in Wien der Öffentlichkeit präsentiert. Der „Slovenski vestnik“ erachtet es auf Grund der verzerrten Berichterstattung in verschiedenen Medien für unabdingbar notwendig, die Schwerpunkte des Berichtes und auch einige (fast unglaubliche) Reaktionen auf diesen Bericht seinen vielen deutschsprachigen Lesern zur Kenntnis zu bringen.

Die Anregung zu einer wissenschaftlichen Erforschung der Lage der österreichischen Volksgruppen sowie zu einer Ausleuchtung der bestehenden Mehrheit-Minderheiten-Konflikte war durch den neuentbrannten Schulstreit in Kärnten konkret gegeben. Gerade bei solchen Angelegenheiten, wo klar wird, daß mit nur politisch motivierten Entscheidungen noch keine wirkliche Lösung der Probleme in Angriff genommen wird, kann die Wissenschaft wichtige Arbeit vollbringen.

Wissenschaft und Realität

Die Aufarbeitung der Probleme Österreichs mit seinen Minderheiten (wie auch umgekehrt der Probleme der Minderheiten mit Österreich) hat klarerweise auch ernstzunehmende Einschätzungen der Mängel und Fehler österreichischer Minderheitenpolitik wie auch historisch bedingter Fehlentwicklungen zur Folge. Das Aufzeigen diesbezüglicher Widersprüche durch die Tätigkeit der Rektorenkonferenz ist keinesfalls ein Kampfinstrument in der aktuellen Auseinandersetzung, erläuterte der Vorsitzende der Arbeitsgruppe, der Rektor der UBW Klagenfurt Univ. Prof. Dr. Günther Hödl, den Bericht der 14 Fachleute aus verschiedensten Forschungszweigen und Universitätsorten.

Die Arbeit der Universitäten soll allerdings einen wichtigen Impuls setzen, der zu einer positiven Entwicklung für die Minderheiten und die oft ablehnende Haltung gegenüber Zweisprachigkeit und bikultureller Identität vermindern sollte. Ein diesbezügliches politisches Engagement der Universitäten sei berechtigt. Hödl: „Wir wollen doch nicht, daß Universitäten und Wissenschaft – so wie es vor 50 Jahren war – gleichgeschaltet werden.“ In diesen Zusammenhang kritisierte der Rektor eine gewisse „Stimmung, die uns in unseren Motivationen irritiert hat“ sowie eine nicht selten feststellbare Tendenz einer „Abdrängung in ein ideologisches Eck, von dem ich nicht einmal träumen könnte

„Schockte“ mit seinem „Diskussions-Statement“ das versammelte Forscher- und Expertenauditorium; und im besonderen UBW-Rektor Hödl: Hofrat Dr. Ralf Unkart vom Amt der Kärntner Landesregierung.

(Hödl), wenn Wissenschaftler immer mit bestimmten Parteimeinungen konform gehen.

Ein Hofrat sieht rot

Wie eine Bestätigung für solche Befürchtungen spielte sich am Ende der Rektorenkonferenz-Tagung an der Wiener Universität dann eine Podiumsdiskussion ab, an der der Vertreter der Kärntner Landesregierung Hofrat Dr. Ralf Unkart auf eine Art und Weise versuchte, den sogenannten Kärntner Standpunkt zu wahren, die den – ansonsten nicht aus der Ruhe zu bringenden – UBW-Rektor zu einer empörenden Meinungsäußerung veranlaßte: Hofrat Unkart sei ein dialektisches Beispiel für das, was passiert, wenn man sich in Kärnten nicht der offiziellen Meinung anschließt...

Was war passiert? Unkart hatte in seinem Diskussionsstatement das versammelte Forscher- und Expertenauditorium aufs heftigste diskreditiert: die Arbeit der Rektorenkonferenz – Arbeitsgruppe sei dilettantisch, unvollständig, widersprüchlich, fehlerhaft, man hätte Kärnten pauschal angegriffen, den Landtagsparteien eine minderheitenfeindliche Politik unterstellt usw. Kein inhaltliches Eingehen auf die präsentierte Arbeit, keine Diskussion darüber, inakzeptabel, abgelehnt, verurteilt. Unkart zum antifaschistischen Widerstand der Partisanen in Kärnten (bekanntlich gab es den seit 1942!, Anm.d.Red.): eine Geschichtsklitterung, das war gar keiner, das war ein Überfall auf Kärnten...

Nun, der Herr von der Landesregierung steht mit so einer Haltung zu Wissenschaft im Allgemeinen und zur Vergangenheit im Besonderen keineswegs weit entfernt von zur Genüge bekannten Einstellungen ganz anderer Kreise.

Was stellen Experten fest?

Doch was hat ihn an der Uni-Fachleute so stark erregt? Da wird einmal – ausgehend von amtlichen Statistiken – klipp und klar festgestellt, daß man in Österreich (vielleicht schon in 30 Jahren?) keine Minderheiten mehr zählen wird brauchen, denn sie werden dann – wenn alles so weitergeht, wie jetzt – schon ausgestorben oder assimiliert sein.

Am meisten dezimiert sind schon die Wiener Tschechen (amtlich ca. 4000), die Ungarn machen nur noch 1,5

Prozent der burgenländischen Bevölkerung aus (1951 noch 10 %), die slowenische und kroatische Volksgruppe „schrumpften“ um über 50 Prozent (nach Univ. Doz. A. Suppan). Die kritische Ausforschung der Ursachen dieses langsamen Volksgruppensterbens lieferte etliche handfeste Beweise dafür, daß das von den Verantwortungs-trägern in Land und Bund häufig angeführte Argument von der natürlichen Assimilation eine recht billige Ausrede ist. Die Ursachen werden zu einem großen Teil auch in (restriktiven) minderheitenpolitischen Entscheidungen oder Unterlassungen (effektiver Minderheitenschutz!) staatlicherseits konstatiert.

Ist es zum Beispiel Zufall, daß zwischen 1951 und 1961 (nach der für die slowenische Minderheit ungünstigen Änderung des zweisprachigen Schulwesens 1958!) die Zahl der amtlich erwiesenen Angehörigen der slowenischen Volksgruppe fast um die Hälfte zurückging. Ist es da überspitzt, festzustellen, daß auch die Zweite Republik „in einer eindeutigen Kontinuität einer Politik, die auf die (entweder physische oder demographische) Auslöschung dieser Minderheiten gerichtet ist“ (Univ. Prof. A. Pelinka) steht?

Die Beantwortung dieser Fragen durch Historiker, Politologen, Sprachwissenschaftler, Soziologen, Verfassungsjuristen und Erziehungswissenschaftler im Bericht der Arbeitsgruppe der Österreichischen Rektorenkonferenz stellt dem österreichischen Staat und seiner Minderheitenpolitik ein schlechtes Zeugnis aus.

Ein Grund für eine endlich notwendige Kursänderung oder der Anlaß für ein Kesseltreiben gegen eine sich besorgt äußernde Wissenschaft?

„Amtlich“?

Unkart formulierte den Vorwurf, daß etliche Aussagen „wider besseres Wissen“ getroffen wurden. Wie steht es aber mit seiner „amtlichen“ Dokumentation?

In dieser sind nicht einmal seine eigenen Publikationen zum Thema aus dem Jahre 1984 enthalten, in denen er feststellte, daß den Schülern durch die bisherige Praxis des zweisprachigen Unterrichtes keinerlei solche Benachteiligungen widerfahren, wie sie von den Betreibern der Trennungskampagne immer wieder als Argument angeführt wurden.

Die nunmehrigen politischen Vorgaben der Kärntner Landtagsparteien werden zu „amtlichen“ Vorgaben. Alles andere bestimmt offensichtlich das „Amt“ selbst – bleibt dann irrelevant und kann somit nach Belieben ausgegrenzt werden.

GOSPODARSTVO

Priloga Slovenskega vestnika

Celovec, marca 1988

Najemna in
zakupna
pogodba
na 2. strani

Pri tej prilogi so
sodelovali:

dr. Kristijan Schellander, dr. Marjan Wakounig, Hans Madritsch, dr. Terezija Wakounig, Marjan Sedmak.

Kmetice in skupnost južnokoroških kmetov

O odnosu do kmetic in stanovskopolitičnih interesih

Pripombe k programu in praksi „Skupnosti južnokoroških kmetov“

Poskusi približanja

Nenadoma so onemeli celo tisti agrarni krogi, ki drugače kar ne morejo nehati razpravljati o cenah soje, prispevkih za osemenjevanje ali kontingentih mleka. Očarano so zasledovali politično poučno igro o izpolnjevanju dolžnosti in izgubi spomina, katere uprizorjanje je bilo na največjem državnem odru te republike zaradi velikega uspeha večkrat podaljšano.

Šele ko je Musikantenstadel spet postal zabavnejši kot ta alpska groteska, je agrarnopolitična razprava spet stekla, saj še vedno ni bilo jasno, kakšne žrtve bo od kmetov zahtevalo sodelovanje pri skupnem tržišču Evropske gospodarske skupnosti.

Med tem, ko podobne teme zdaj sprožajo vroče debate tudi v vaških gostilnah, marsikateri kmet se upravičeno sprašuje, s čim naj odplača kredit za nov molzni stroj, je kmetica doma morda ravnokar pomolzla. Neopazno spet izgine v hiši. Tu lahko neovirano dela naprej. Ob gostilniški mizi pade o „stari“ doma kvečjemu par zbadljivk, ampak ona jih itak ne sliši.

Čeprav kmetica le redko zapusti kmetijo, je do nje težko priti. To boleče skusi vedno več mladih kmetov, ko iščejo ženo, ki naj kot „zvesta duša“ izpolnjuje „dolžnost“ v hiši, na kmetiji in v postelji. Pa tudi tistim, ki naj bi poklicno ali drugače delovali v njen prid, se ne godi veliko bolje. Pred takimi problemi stojijo posebno svetovalke in svetovalci kmetijske zbornice, pa tudi zavzeti kmečki funkcionarji.

Kmetice za alibi

Skoraj leto in pol je že minilo od takrat, ko je Skupnost južnokoroških kmetov dosegla svoj nepričakovani uspeh pri volitvah. Ta je med tem že zdavnaj spet pozabljen, kajti vsakodnevni boj na fronti proizvodnje zaradi njega ni nič lažji. Zato je zdaj ugoden trenutek, da kritično pretresemo nekaj vprašanj.

Problemi, pred katerimi je SJK, če hoče predstavljati tudi interese slovenskih kmetic, se jasno odražajo v volilnih programih. O tem nekaj besed.

Pri volitvah v kmetijsko zbornico 16. nov. 1981 je SJK nastopila s 36 kandidati. Med

njimi je bila samo ena ženska. Njeno kandidiranje na enem od prvih mest naj bi med drugim močnejše pritegnilo tudi volilke. Vendar kandidatka ni bila predstavljena za kmetice, ampak za „nameščenko v turističnem podjetju svojega moža, ki je del svojega kmetijskega zemljišča spremenil v camping“ (volilni program). Kmetice z volilno pravico so nadalje zvedele, da njihova kandidatka vodi korespondenco z gosti, knjigovodstvo in restavracijo.

Lahko ženska, ki je nameščenka turističnega podjetja, verodostojno zastopa interese kmetic, ki porabijo povprečno 43% svojega delovnega časa za delo na kmetiji? Ne, predstavlja ta kandidatka številnim ženskam vzora za bolj svobodno nekmečko življenje? Ne zbuja boljši družbeni položaj kandidatke med ženskami prej konkurenčna kot solidarnostna čustva? Lahko ugovarjamo, da kandidatka s svojimi potencialnimi volilkami deli usodo odvisnosti, kajti od okoli 9.000 kmetij, ki zagotavljajo preživljanje, jih je samo približno 1.200, torej 14%, v rokah žensk. Največ od teh je majhnih kmetij.

Vsekakor pa – in to ni nepomembno – je bilo vprašanje enakopravnosti kmetice ena izmed glavnih točk programa: SJK je zahtevala materinski dodatek, pravico do lastne pokojnine, socialno izenačenje kmetic z delavkami in dvojezičnost obratnih pomočnic.

Zahteve po enakopravnosti se morda zdijo napredne, vendar je treba upoštevati, da je socialna varnost kmetic v primerjavi z drugimi poklicnimi skupinami zelo pomanjkljiva. Izven kmetijstva so bili že zdavnaj uvedeni učinkoviti socialni zakoni, od kmetov pa se je še vedno pričakovalo, da negujejo svoje ostarele in bolne brez bolniškega in pokojninskega zavarovanja. Seveda je glavno breme nosila v prvi vrsti kmetica. Spomnim naj na to, da v Avstriji obstaja sklenjen sistem socialnega zavarovanja za kmete, ki zajema bolniško, nezgodno in pokojninsko zavarovanje, šele od leta 1969.

Za volitve v kmetijsko zbornico 16. nov. 1986 je Skupnost južnokoroških kmetov spet imenovala 36 kandidatov. Prišlo je do

nekaterih pomembnih sprememb:

- da bi zbudili vtis zavzetosti in dinamičnosti in tako pridobili predvsem mlajše kmetice in kmete, so pomladili predvsem prva mesta na kandidacijski listi. V primerjavi z letom 1981 se je povprečna starost prvih petih kandidatov znižala od 47 na 31 let;

- program se ni več omejeval izključno na „katalog želja“, naslovljen na „veliko politiko“. Tradicionalni seznam zahtev je bil razširjen z idejo o **lastni iniciativi** kmetov, ki se je počasi spet rojevala. Izobraževalno in kulturno delo naj bi prispevalo k temu, da bi ta koncept lahko uresničili.

V tem okviru pa potrebe in interesi kmetic niso bili izrecno upoštevani.

Stara zahteva po enakopravnosti je bila brez nadomestila črtana, čeprav nikakor ni bila zastarela.

Vloga kandidatke se ni spremenila. Na četrto mesto uvrščena ženska je bila le alibi in naj bi olajšala volilkam pot na volišče.

Slovenska zbornična svetnica Grozni privid preprečen

Ni v nasprotju s prikazanim stanjem, če se SJK smatra za „**verodostojno interesno in stanovsko zastopstvo južnokoroških kmetov**“ (volilna brošura), kajti kmetice tudi tu niso omenjene. Pri na novo pridobljenem mandatu pa niso le pomagale. Sta bila simpatičnost in šarm obeh vodilnih kandidatov zadostno nadomestilo za pomanjkljivo vsebino, ki bi zadevala kmetice. Morda pa se tega niso zavedale samo zato, ker vse volilne skupine postopajo podobno?

Eden izmed najpomembnejših vzrokov za (glede na okoliščine) vsekakor spektakularen uspeh na volitvah so bile gotovo številne izobraževalne in svetovalne dejavnosti, ki so jih izvedli v mesecih pred volitvami.

Od marca 1986 pa do volitev v novembru je bilo nič manj kot 16 prireditev. Te so bile organizirane v okviru SJK in Zveze slovenskih združenj v glavnem na pobudo drugouvrščenega kandidata dipl. inž. Štefana Domeja, zato lahko ta trud komaj dovolj pohvalimo.

„Zdelo se mi je, da je posebnost slovenskih vaščank, da se v hiši gibljejo z enega mesta na drugo v teku.“ Peter Handke

Vodilni kandidat SJK Janko Zwitter pa ni mogel intenzivno sodelovati pri takih dejavnostih. Preveč enostavno bi bilo, če bi mu očitali osebno neuspešnost (nesposobnost??), kajti ob njegovi osebi se zelo jasno odpira eno izmed osnovnih problemov vsakršne manjšine: število angažiranih oseb, ki se posvečajo javnim nalogam, je omejeno. Iz številnih vzrokov velja to prav posebno za kmetijsko področje. Zato si tukaj aktivni posili razmer nakopičijo funkcije.

Čim bolj baza razvije zavest o problemih, tem več pričakuje od svojega zastopnika, ne da bi se hkrati vprašala, ali v politiki še veljajo tradicionalne predstave o ljudskih zastopnikih (ne da bi se hkrati zavedala, da so predstave zastarele). Ta položaj povroča še dodaten stres, ki je simptomatičen ravno za manjšine. Kako naj se na primer nekdo, ki je kmet, podžupan, predsednik krajevnega lovskega društva, nakupovalec lesa etc., intenzivno ukvarja še z organizacijo in izvedbo strokovnih prireditev za kmečko prebivalstvo?

Take okoliščine so morda preprečile katastrofo. Kako to? Torej, lahko si predstavljate, da bi še intenzivnejše sodelovanje dveh kandidatov povzročilo takšen val strokovnih prireditev, da SJK ne bi bila privlačna samo za slovenske kmetice in kmete. Nepričakovano prepričljiva zmaga bi bila neizbežna posledica in ne bi bilo mogoče več preprečiti, da bi kandidatka na četrtem mestu prišla v zbornico. Kdor to dojamemo, si lahko predstavljamo: Slovenka kot funkcionarica v kmetijski zbornici!!

Kako bi večinske frakcije reagirale na to čisto novo vrsto grožnje? Spet bi napovedali boj proti slovenizaciji koroških kmetov.

Toda nihče ni izzval potrebe po takšnem obrambnem boju in posebej kmetice tega ne morejo preceniti.

Dogajanje vsenaokrog Pogled iz notranjosti hiše

Čeprav od mladega, ambicioznega mandatarja Domeja takega političnega formata še ne moremo pričakovati, bi bilo preenostavno, če bi nje-

gove dejavnosti smatrali samo za politični karizem. Takega poenostavljanja ne dopuščajo že pobude za izobraževanje in svetovanje, ki jih po volilnem uspehu ni bilo nič manj.

Višek dela za korist slovenskih kmetic in kmetov je bil do zdaj dvodnevni seminar v Domu prosvete v Tinjah (marca 1987). Pod vodstvom izvrstnega strokovnjaka dipl. inž. Heinerja Herzoga iz štaterske kmetijske zbornice so udeleženci seminarja s pomočjo modernih metod MSE („Miteinander Systematisch Entscheiden“ – skupaj sistematično odločati, tehnika industrijskega razvoja organizacije, prirejena za uporabo v kmetijskem svetovanju) analizirali problemske situacije. Dosežki, predstavljeni javnosti, so bili vsekakor zanimivi in celo „Kärntner Bauer“ (strokovno glasilo kmetijske zbornice) je seminar pohvalil.

Učinkovitost takšne samoinicijative, ki izhaja iz interesov in potreb prizadetih in se vključuje v samopomoč, se kaže v tem, da je eden od tedaj zastavljenih ciljev že uresničen: ustanovljen je bil dvojezični podjunski strojni krožek.

Kmetice pa so se teh živahnih, včasih prav hektičnih dejavnosti lahko udeleževale kot obrobne opazovalke. V zadnjih dveh letih ni bila pri nobeni od več kot 40 prireditev predmet ženska osebna življenjska in delovna situacija. Imele so samo možnost, da sodelujejo pri različnih proizvodnotehničnih predavanjih in demonstracijah. Pa še to le tedaj, če so imele kljub dvojni in trojni obremenitvi še dovolj moči in časa ter so moške s tem soglašali.

Kako pa naj bi na prireditvah sodelovale v razpravi in odločale, če pa so, vkolikor so za doto sploh dobile kakšno strokovno izobrazbo, tako ali tako specializirane samo za gospodinjstvo in nižja opravila?

„Umskega dela za kmetico ni. Za njo je samo telesno delo! Ne bi si mogla privoščiti, da bi brala časopis. Saj tako nisem brala, sem kaj delala.“

„In če je v hlevu in v hiši nered pa kdo pride in to vidi, potem sliši: Pri tej je pa

(dalje na 2. strani)

Najemna in zakupna pogodba

V tem prispevku bomo v prvi vrsti obravnavali razporedne razlike med najemom in zakupom.

Najprej naj nakažemo oziroma obrazložimo pomembne razlike od drugih, a podobnih oblik najemne oziroma zakupne pogodbe.

Najem je prepustitev premičnine ali nepremičnine za uporabo proti plačilu.

Zakup je prepustitev (ne)premičnine za uporabo in koriščenje proti plačilu.

O posodbeni ali posojilni pogodbi govorimo, kadar se za določen rok posodi neporabna stvar, predmet, objekt brezplačno. V tej zvezi moramo omeniti precarium, to je na prošnjo oziroma po milosti dano posojilo, katerega je mogoče vsak čas preklicati.

Pravil o najemnici ne najdemo samo v državljskem zakoniku (ABGB), temveč – zaradi pomebnosti in raznolikosti tega pravnega področja – tudi v raznih zakonikih; o teh naj omenimo najvažnejšega, takoimenovani stanovanjski zakon.

Predvsem po prvi svetovni vojni so se pravna določila tako za najem kot tudi za zakup – v dobro najemnikom in zakupnikom – večkrat spremenila.

Od 1. 1. 1982 je v veljavi že omenjeni stanovanjski zakon. Poleg tega veljajo določila državljskega zakonika le, če tako pravno razmerje ni upoštevano v stanovanjskem zakonu ali pa če le-ta ne vsebuje ustreznih določil. Stanovanjski zakon velja načelno za:

- stanovanjske najemnine
- najem posameznih stanovanjskih delov
- najem poslovnih prostorov vseh vrst (poslovalnice, skladišča, delavnice, delovni prostori, uradni prostori in pisarne) z morebitnimi sonjetimi površinami (vrtovi, odstavniki, tovarne površine ali parkirišča in
- zadružne uporabne pogodbe za zgoraj navedene objekte.

Seveda pa stanovanjski zakon ne upošteva vrsto najemnih pogodb oziroma pogodb o določenih najetih stvareh.

Posebna pravila za nakup najdemo v takozvanem zemljiškem zakupnem zakonu iz leta 1969; ta velja predvsem za zakupne pogodbe zemljišč in ribištva.

V splošnem državljskem zakoniku najdemo določila o najemu in zakupu v § 1090 pod nazivom najemna ali zakupna pogodba. Značilnost te pogodbe je prepustitev stvari za uporabo proti plačilu. V najem oziroma zakup se sme dati le neporabna stvar. Medtem, ko se pri najemu stvar le uporablja, se pri zakupu smejo obdržati pridelki. § 1091 ABGB govori o najemu, če je uporaba najete stvari možna brez vsakršne obdelave, o zakupu, če uporaba stvari omogočita trud in delo.

Dolžnosti najemodajalca in zakupodajalca

Najemodajalec oziroma zakupodajalec je obvezan dati v najem oz. zakup uporabno stvar in jo ohraniti v tem stanju. Na svoj račun mora popraviti npr. vidne pomanjkljivosti, vendar mora zakupnik plačati stroške popravila gospodarskega posloplja v primeru, čemu zakupljeno posestvo ta sredstva nudi.

Dajatve in davke pri najemu nosi najemodajalec, pri zakupu zakupnik.

Najemnik oz. zakupnik je dolžan uporabljati stvar skrbno in primerno. Drugih najemnikov oz. zakupnikov ne sme motiti.

Najemnik/zakupnik nosi izdatke za vzdrževanje ter izboljšavo stvari, katere bi moral nositi najemodajalec/zakupodajalec oziroma če nosi koristne izdatke, potem temu pravimo poslovođa brez naročila. Najemnik/zakupnik mora zahtevati povračilo zgoraj omenjenih izdatkov v teku šestih mesecev, računano od vrnitve najete ali zakupljene stvari.

Če da najemnik/zakupnik stvar neupravičeno v podnajem/podzakup neupravičeno ima najemodajalec/zakupodajalec sledeče možnosti:

Zahteva lahko odstranitev podnajemnika/podzakupnika ter morebitno odškodnino. V

skrajnem primeru sme odpovedati najemno/zakupno pogodbo.

Za uporabo oz. prepustitev mora najemnik/zakupnik plačati najemnino/zakupnino v rednih časovnih presledkih.

Za zagotovitev najemnine ima najemodajalec v zakonu zagotovljeno zastavno pravico. To pravico uživa tako dolgo, dokler traja najemni rok.

Ob koncu najemne/zakupne dobe mora najemnik/zakupnik vrniti stvar v takšnem stanju, v kakršnem jo je prevzel.

Spremembe na najeti/zakupljeni stvari mora v skrajnem primeru vrniti v prvotno stanje.

Čezmerno obrabo ter vsakršno okvaro po krivdi oz. poškodbo stvari mora najemnik/zakupnik povrniti.

Pravno razmerje se pri pogodbah z določenim rokom konča s potekom časa ter izredno odpovedjo (vendar samo iz pomembnih vzrokov).

Če je pogodba sklenjena za nedoločen čas, se pravno razmerje konča na sledeče načine:

- Z odpovedjo; upoštevati je potrebni dogovorjeni odpovedni rok. Iz nekaterih

vzrokov je možna odpoved brez odloga.

- Če se najeta/zakupljena stvar uniči.
- Pogodba se razdre sporazumno.

Pomembno za podjetnike:

Obveznost obratovanja

Dolžnost do izvrševanja dejavnosti obrata govori za zakup. Na vsak način lahko brez nadaljnega določimo, kdaj gre za najem in kdaj za zakup. To je odvisno od vsake posamezne pogodbe.

Kdaj govorimo o najemu prostornin za poslovne namene (tu velja stanovanjski zakon) in kdaj o zakupu podjetja (tu velja ABGB), ki

deluje v prostorih najemodajalca?

O najemu govorimo, če dejavnost pred oddajo v najem ni ista kot po oddaji; npr., če je imel najemodajalec blagovnico, v kateri je prodajal predvsem živila ter gospodinjske potrebščine in v kateri najemnik sedaj prodaja železnino.

O zakupu podjetja govorimo, kadar zakupimo podjetje v obratovanje; to je, če zakupodajalec prepusti zakupniku vse, kar je potrebno za delovanje podjetja in kar spada h gospodarstvenemu vodstvu. To so npr. sredstva za obratovanje (uprava in skladišče blaga), število odjemalcev pa tudi prenos obratovane pravice.

Kmetice in SJK...

(nadaljevanje s 1. strani)

nered! Bere časopis, medtem pa se ji zasmodi kosilo! Ti dve izjavi izmed mnogih jasno kažeta, kakšno vlogo pripisujejo kmetici. Družinska kmetija je sicer uradni ideal avstrijske agrarne politike, vendar vloga ženske v družinskem obratu ni bila nikoli stvar politike. Njen življenjski in delovni položaj, njene želje, upi, veselje in trpljenje so zasebna zadeva. S politiko nimajo nič opraviti.

Politični vsakdan prepredajo interesi moških. Kmetica se mora kot delovna moč, ki je vedno na voljo, prilagoditi potrebam družinske kmetije.

V ideologijah pa je kmetica visoko cenjena. Je neutrudljiva in neuničljiva „duša“ kmetije, varovalka narave in center družine. Njena naloga je, da otrokom posreduje „materin“ jezik. Njena naloga je, da „ohranja tradicije“ itd. Njena vloga niha tako po potrebi med dejanskim odrekanjem pravic in povzdiganjem, ki idealizira. Da bi kmetico spodbudili za vse, kar se od nje zahteva, zagovorniki ideologij kmetijstva in gruntarstva poklic kmetice spravljajo v bližino (versko navdahnjenega) „poklica“.

Pogled v notranjost hiše

Neizbežno in skrajni čas je že, da se začnemo kritično ukvarjati s to temo. To morajo storiti tudi funkcionarji in sodelovci SJK, če naj bodo njihove dejavnosti daljnoročno uspešne.

V prihodnje se bo treba predvsem truditi za to, da bodo kmetje in kmetice skupaj obdelali probleme, ki jih prinaša njihov obstoj. Pri tem bo morala biti naloga SJK, da bo sprožila in spremljala tak proces skupnega učenja.

Novo samozavesti in izgledov za prihodnost se ne da predpisati od zgoraj. Ta „politika lepih besed“ podpira samo interese tistih, ki bi se vedno radi dobro zaslužili na račun kmetov.

Prvi korak v nasprotno smer bi bil morda agrarnopolitični delovni krožek, v katerem bi bile tudi kmetice. Treba je preprečiti, da se SJK izrablja za instrument agrarne politike, ki hoče podpregrinjalo ideologij o samopomoči sanirati družinsko kmetijo kot narodnoekonomsko najcenejšo obliko nege pokrajine na hrbtu kmetic.

Hans Madritsch

Naročite in širite Slovenski vestnik!

Spoštovana bralka, spoštovani bralec Slovenskega vestnika! V roki imate novo, sodobno številko novega Slovenskega vestnika. Upamo, da vam bo nova oblika, vsebina, novi, bolj ročni format in še marsikaj drugega ugajalo. Z novo koncepcijo hoče Slovenski vestnik pridobiti še več naročnikov. Če se niste člani velike družine bralcev SV, potem izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov: Slovenski vestnik, Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt. Prvi mesec dobite novi Slovenski vestnik brezplačno!

Spoštovani bralci!

Znano je, da je strokovni jezik koroških Slovencev zaradi znanih razlogov (šolstvo) skoraj nerazvit oziroma zelo pomanjkljiv. V prispevke priloge-gospodarstvo smo poskusili vnesti slovenske strokovne izraze. Verjetno vsi niso najbolj ustrezni. V tej smeri smo najbrž šele na pol poti. Za lažje razumevanje objavljamo kratek slovarček poimenovanja nekaterih težjih oz. v slovenskem

jeziku skoraj neuporabljanih izrazov. Upati je, da se bodo udomačili tudi pri naših odgovornih strokovnjakih.

- najem – Miete (ž.)
- najemnik – Mieter (m.)
- najemodajalec – Vermieter (m.)
- najemna pogodba – Mietvertrag(m.)
- podnajem – Untermiete(ž.)
- podnajemnik – Untermieter(m.)
- najemnina – Mietzins(m.)
- najemna, zakupna pogodba – Bestandsvertrag(m.)

- zakup – Pacht, Pachtung(ž.)
- zakupnik – Pächter, Pächter(m.)
- zakupodajalec – Verpächter, Pachtgeber(m.)
- zakupna pogodba – Pachtvertrag, Pachtbrief (m.)
- podzakup – Unterpacht(ž.)
- podzakupnik – Unterpächter(m.)
- zakupnina – Pachtzins,(m.)
- Pachtgeld(sr.)
- zastavna pravica – Pfandrecht(sr.)
- pogodba z določenim rokom – befristetes Bestandsverhältnis
- odpoved – Kündigung(ž.)

- odpoved brez odloga – fristlose Kündigung
- posodbeni (posojilna pogodba) – Leihvertrag(m.)
- milostno posojilo (po prošnji) – Bittleihe(ž.)
- zadružna uporaba pogodba (za uporabo) – genossenschaftlicher Nutzungsvertrag
- Splošni državljski zakonik – Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB)
- stanovanjski zakon – Mietrechtsgesetz(sr.)
- obratovalna obveznost (obratovanja) – Betriebspflicht(ž.)

- poslovni namen – Geschäftszweck(m.)
- nečlanska (nekorporacijska) obveznica – Genußschein(m.)
- tveganje za primer spremembe tečajev – Wechselkursrisiko(sr.)
- družinski dodatek – Familienbeihilfe(ž.)
- letna izravnava (poravnava) – Jahresausgleich(m.)
- dohodkovna karta – Lohnsteuerkarte(ž.)
- dohodnina – Lohnsteuer(ž.)
- poročni dodatek – Heiratsbeihilfe(ž.)

Kako inflacija vpliva na obresti

Kdor je v zadnjih letih vložil denar na navadno hranilno knjižico (pravilno se to glasi „hranilna vloga s tromesečnim odpovednim rokom“), je poleg najnižje obrestne mere zgubil tudi zaradi inflacije; toda ne zaradi visoke, temveč zaradi nizke. Dejansko ni odločilna nominalna obrestna mera, temveč obrestna mera ob upoštevanju inflacije (realna obrestna mera). Če znaša nominalna obrestna mera, ki nam jo banka izplača za hranilno vlogo, ob koncu leta 3%, inflacija pa je 1,5%,

potem so realne obresti 1,5% letno.

V zadnjih dveh letih so banke obresti na vloge močnejše znižale, kot pa se je znižala stopnja inflacije. Medtem, ko je realna obrestna mera znašala npr. še leta 1986 okrog 2%, znaša zdaj le še dober procent.

Pri posojilih pa je ravno obratno: Čeprav pravijo, da obresti za kredite že dolgo niso bile tako nizke kot sedaj, je to samo polovica resnice. Drži le to, da so nizke nominalne obrestne mere. Med-

tem ko so npr. pred leti obresti za privatni kredit z 10-letnim rokom trajanja znašale 13%, znašajo danes samo 8,5%. Toda inflacija je takrat znašala nad 7%, tako da so realne obresti dosegale višino malo nad 5%, danes pa so ob nizki inflaciji blizu 6,5%. Kdor torej danes najame kredit, ga bo z ozirom na nižjo rast plače ob nizki inflaciji dejansko težje odplačal kot pred leti, ko je bila nominalna obrestna mera znatno višja.

Kristijan Schellander

Krajši delovnik, več zaposlenih

Bonn. Socialnim demokratom je končno uspelo spraviti v javnost temo, ki razburja duhove, pravijo tisti, ki SPD ne marajo, pa tudi tisti, ki so na njeni strani, ki pa ji hkrati očitajo, da nikakor ne zbere tiste prave intelektualne moči, ki je potrebna za razpravo o programskih in strateških ciljih stranke za leto 2000.

MARJAN SEDMAK

Duhove je razgibal – ne prvič v zadnjih letih – posarski ministrski predsednik in podpredsednik zahodnonemških socialnih demokratov Oskar Lafontaine. Dober teden dni je tega, kar je menil, da bi morali začeti razmišljati o krajšanju delovnega časa brez polnega nadomestila, to je brez enake ali celo večje plače za skrajšani delovni dan. Lafontaine, ki velja za varovanca častnega predsednika SPD Willyja Brandta in ki je še pred letom dni veljal tudi za njegovega najbolj verjetnega neposrednega naslednika, je s tem svojim predlogom dregnil ne samo v neposredne interese, marveč tudi v bolj dolgoročno problematiko pa tudi v ustaljeno miselnost.

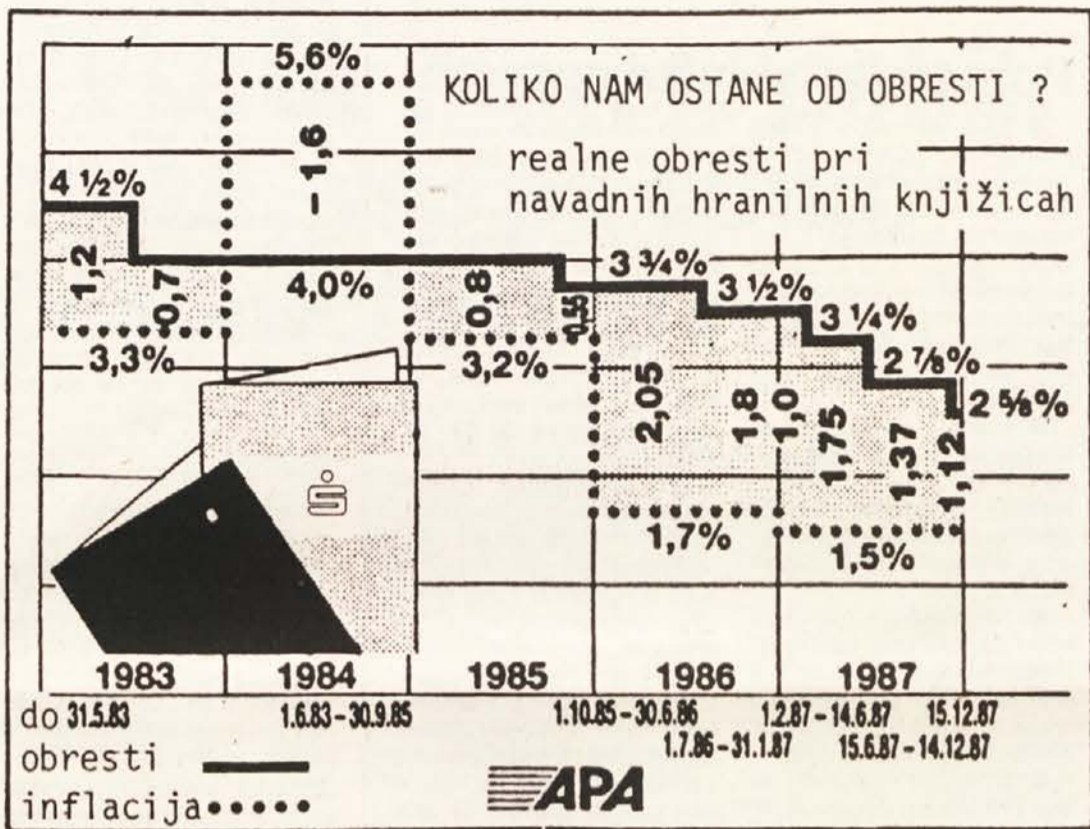
Kar zadeva neposredne interese, so Lafontaine v zadnjem tednu dni grajali zavezniki in hvalili nasprotniki. Zahodnonemški sindikati so zadevo sprejeli predvsem tako, da so videli njene kratkoročne učinke: če se sindikat delavcev javnih služb poteguje za 35-urni delovni

teden in pri tem zahteva petodstotno povečanje plač, potem je Lafontaine zagrešil vsaj taktično napako, ko se je v času najhujšega prepiranja z delodajalci zavzel za krajšanje delovnega časa, vendar pa brez nadomestila. Bolj naklonjeno so se na Lafontaineov predlog odzvali delodajalci, ki v predlogu zvečine vidijo dobro izhodišče za nadaljnje razmišljanje o trgu delovne sile v ZRN, čeprav predlog tudi zanje ni brez lepote napak. Ena od teh je v tem, da delovna sila, ki je brez dela, po svoji izobrazbi ni enakomerno razporejena, zaradi česar mnogi „organizatorji proizvodnje“ (lastniki ali pa poslovodni organi) opozarjajo na to, da bi v primeru skrajševanja delovnega časa bržkone ostali brez ustrezno kvalificirane delovne sile; z neizučeno pa si itak ne morejo pomagati.

Tako na praktični in neposredni ravni. Dejstvo, da je Lafontaineov predlog povzročil tako močne odmeve v celotni zahodnonemški politiki, pa je treba pripisati bolj dolgoročnim in programskim razsežnostim. S tem dejstvom pa je treba povezati tudi podporo, ki jo je Lafontaineov predlog po začetnem obotavljanju dobil tudi v samem vodstvu SPD. V ZRN je brez dela že okoli 2,5 milijona ljudi in stopnja brezposelnosti je že skoraj deset odstotna.

Vse več je dokazov za to, da brezposelnost ni več odvisna od večanja ali krčenja proizvodnje, marveč naj bi bila v vse večji meri odvisna torej od samega načina proizvodnje. Veča se število tistih delavcev, ki so brez dela za daljši čas, s tem pa se socialni demokrati v ZRN postavlja vprašanje, ki ga je Peter Glotz, do lanskega poletja organizacijski sekretar SPD, krstil v svoji knjižici „Za novo evropsko levico“ kot vprašanje dvotretjinske družbe, to je družbe, v kateri imata dve tretjini ljudi zaposlitev, medtem ko tretjina živi od socialne pomoči in priložnostnega dela. Vsakdanji obstoj si zagotavljajo s socialno pomočjo, toda živeti z zavestjo, da je lastno življenje povsem brez koristi, je – tako pravijo – še slabše kot živeti z zategnjenim pasom.

Prav zato naj bi si SPD v novem programu, ki ga tako mukoma pripravlja, med svoje cilje zastavila tudi krajšanje delovnega časa kot sredstvo, ki naj bi s pomočjo prerazporeditve obstoječega „družbenega dela“ – zmanjšala armado brezposelnih na sprejemljivo mero.

Zelena luč za „Ökobank“

Nadzorni urad za kreditno gospodarstvo v ZR Nemčiji je banki zelenih alternativcev pred kratkim izdal dovoljenje za poslovanje. To ni odvisno od članstva pri nekem zavarovalnem skladu za vloge. Potreben je samo še vpis v združni register in v Frankfurtu bo začela delovati prva banka, ki se bistveno razlikuje od ostalih kreditnih ustanov; tako bo npr. izdajala posebna hranilna pisma, s katerimi bodo vlagatelji lahko podprli alternativne ali ekološke projekte s tem, da bodo prejeli nižje obresti. Kljub temu bosta poslovodji nove banke, ki sta bila že doslej na vodilnih bančnih položajih, skrbela za varnost vlog in kreditov kot vsaka druga banka oz. celo bolj. Celotni kreditni obseg bo znašal samo 60% bilančne vsote in ne bo presegel trikratnega lastnega kapitala, čeprav bi zakon o kreditnem gospodarstvu dopuščal višje kvote. Kreditna meja za posamezno stranko bo nekaj čez milijonov šilingov. Ökobank je združna ustanova z do sedaj 12.700 člani, ki so prispevali okrog 55 milijonov šilingov za lastni kapital banke.

K. S.

Jugoslovanski paviljon je obiskovalce postregel tudi z glasbo.

Slika: Mohar

Končal se je sejem GAST 88

Ta četrtek se je končala letošnja jubilejna sejemska prireditev „GAST 88“, ki je bila že dvajseta po vrsti. Tudi letos je prikazala širok izbor proizvodov raznih podjetij iz Avstrije in inozemstva, ki se specializirajo na gastronomijo. Pa tudi podjetja, ki proizvajajo vse vrste pijač – od brezalkoholnih pa do močnega žganja – so se predstavila na številnih stojnicah na celovškem sejmskem pro-

storu. Med njimi je zbudila seveda mnogo zanimanja tudi bogata ponudba v jugoslovanskem paviljonu, kjer so si obiskovalci poleg sodobnih peči za pizze in turističnih informacij o Sloveniji lahko tudi „privezali“ dušo s pecivom, sokovi in kakovostnim vinom iz Slovenije. Igralci so prišli na račun tudi pri igri „17 in 4“, kar je za čas sejma v Celovcu organiziral portoroški kasino. Omeniti pa je

treba tudi izvrstno kuhinjo, ki je postregla z okusnimi morskiimi specialitetami.

Čeprav so v okviru sejma „GAST 88“ pritegnila veliko „radovednežev“ tudi mednarodna tekmovanja kuharjev, pa sejem zastavljenega cilja, da bi letos dosegel rekordno število obiskovalcev, ni mogel uresničiti. Tega tudi ni mogel izpolniti množični obisk v nedeljo.

Družinski dodatek

Tokrat se bomo v pri-spevku seznanili z novo ureditvijo družinskega dodatka, ki velja od 1. 1. 1988 dalje.

Novi princip:

Od leta 1988 dalje bodo družinski dodatek izplačevali samo še za otroke, ki še niso dopolnili 25. leta starosti (do sedaj pod določenimi pogoji do 27. leta). To pomeni, da si je država z novo ureditvijo „prišparala“ 2 leti in s tem precej denarja.

Iz socialnih vzrokov se je vlada dokončno (po precejšnjih protestih študentov) dokopala do sledečega kompromisa: študentje bodo pod določenimi pogoji še naprej (po 25. letu) lahko prejeli družinski dodatek – maksimalna meja pa je 27. leto starosti.

Izjeme:

Za študente, ki so izpolnili 25. leto, lahko starši prejmejo družinski dodatek do 27. leta, če študirajo na sledečih institucijah:

- a) univerze
- b) visoke šole
- c) akademije
- d) teološka učiteljska
- e) kmetijska ter gozdarska učiteljska
- f) šole za višjo medicinsko – tehnično službo

Po 25. letu starosti družinski dodatek v principu lahko prejmemo, če študent predvidenega študijskega roka ni prekoračil za več kot 2 semestra (torej 1 študijsko leto). Izjema je pri bodočih zdravnikih ter živinozdravnikih – ti lahko prekoračijo predvideni študijski rok za 3 semestre. Semestri se štejejo od začetka tistega študija, katerega študijski rok bo študent po vsej verjetnosti prekoračil. Za vzrok za prekoračitev predvidenega študijskega roka so priznani sledeči faktorji:

- bolezen, nosečnost ali pa važne družinske obveznosti (npr. študentka neguje svojega otroka prvo leto po porodu)
- vojaška oziroma civilna služba
- inozemski študij (potrebno potrdilo univerze!)
- vzroki, ki jih povzročajo študij sam (npr. selitev inštitutov in drugo – pač vzroki, na katere študent ne more vplivati)

Dva primera za prekoračitev študijskega roka:

a) Študentka, rojena 1961, prične s študijem 1. 10. 1979 – v starosti 18 let. Po štirih semestrih (torej 2 letih) menja študijsko smer in prične s 1. 10. 1981 s študijem prava (zanj je zakonsko predviden študijski čas 10 semestrov). V letu 1983 grez iz študijskih vzrokov za eno leto (2 semestra) v inozemstvo. Leta 1985 prekine študij za 2 semestra, ker neguje svojega otroka eno leto po porodu.

Rešitev:
Začetek študija prava 1. 10. 81 + predvideni čas (10 semestrov) do 1. 10. 86 + 2 semestra za inozemski študij do 1. 10. 87 + 2 semestra za nego otroka do 1. 10. 88 v celoti torej 14 semestrov (sedem študijskih let)

V našem primeru študentka lahko prejema družinski dodatek do 1. 10. 88. Če je izpolnila 27. leto pred 1. 10. 1988, prejema dodatek samo do 27. leta. To je maksimalna meja.

b) študent, letnik 1961, maturira z 19 leti junija 1980. Po maturi odsluži 12 mesecev trajajoči vojaški rok (to je prostovoljna priprava za rezervnega oficirja). 1. 10. 1981 prične s študijem tehnike na tehnični univerzi v Gradcu. Za ta študij (strojništvo) je zakonsko predviden študijski rok 12

semestrov. Med 1. 3. 1982 in 31. 7. 1983 težko zbolil in s tem zgubil tri semestre študija. Po ozdravitvi študira dalje.

Rešitev:

Začetek študija 1. 10. 81 + predvideni čas (12 semestrov) do 1. 10. 87 + 3 semestre (zaradi bolezni) do 31. 1. 89 v celoti torej 15 semestrov (sedem in pol študijskih let)

V tem primeru lahko študent prejema družinski dodatek do 31. 1. 1989. Če je dopolnil 27. leto pred

tem, potem prejema dodatek samo do 27. leta.

Pomembno: za študente, ki prejmejo stipendijo, navajanje vzrokov za prekoračitev študija ni potrebno.

Družinski dodatek je načelno mogoče prejjeti do zaključka študija. Za zaključek zakonodajalec smatra diplomu oziroma magisterij. Za študij doktora se dodatek izplačuje v primeru, če študent s študijem za doktorat prične takoj po diplomu oziroma magisteriju.

Pomembni davčni nasveti:

● Kot sem že v zadnji prilogi „gospodarstvo“ omenil, imate sedaj nove dohodkovne karte. Te veljajo za naslednjih 5 let. Davčne olajšave za leto 1988 naj vam na finančnem uradu vpišejo že sedaj. Olajšave po letu 1988 (po davčni reformi) je bolje vpisati šele pozneje.

● Čakanja na finančnem uradu se lahko izognete tako, da vaša potrdila pošljete po pošti. To je ugodno predvsem za tiste, ki težje urejajo zadeve z davčnimi uradniki.

● Ne pozabite, da je za letno davčno izravnavo pristojen delodajalec, če ste bili celo leto 1987 zaposleni pri enem in istem delodajalcu. Zadnji rok je 31. 3. 1988.

● Davčne olajšave za leto 1987 lahko uveljavite:

a) do 31. 3. 1988 na ta način, da vam v vašo dohodkovno karto vpišejo stroške poklicnega izobraževanja, stroške za strokovno literaturo, posebne izdatke kot so življenjsko zavarovanje, stroški za varčevanje energije, izdatki na nakup mladih akcij ter obveznice s pravico do deležev) Za vsak primer: vložite izravnavo tudi pri vašemu delodajalcu.

b) po 31. 3. 1988 v zvezi z letnim izravnavo, če je za tako izravnavo pristojen

samo vaš finančni urad. To pa je v primeru, če v letu 1987 niste bili zaposleni celo leto pri enem in istem delodajalcu; če ste pričeli s službo šele med letom... Finančni urad pa je pristojen tudi za vse zabeležke na dohodkovni karti, ki so v zvezi z davčnimi oprostitvami. Za leto 1987 lahko uveljavljate letno izravnavo do 31. 12. 1989!

● Za upokojece: Tudi vi ste prejeli nove dohodkovne karte. Pošljite te na tisto institucijo, ki vam nakazuje vašo pokojnino. Za prejemnike več penzij velja, da finančni urad sam izvede takozvano uradno letno izravnavo. Po taki izvedbi boste po vsej verjetnosti morali plačati nekaj denarja finančnemu uradu. Zato moj osebni nasvet: To storite šele takrat, ko vas bo finančni urad začel že „dregati“.

● Dodatek za poroko Zakonodajalec ga je odpravil s 1. 1. 1988. Število porok se je zaradi tega znatno zmanjšalo. Če ste se poročili še v letu 1987 (važen je datum civilne in ne cerkvene poroke), potem, če še niste, še lahko v roku 12 mesecev po poroki od vašega finančnega urada zahtevate izplačilo tega dodatka.

dr. Marijan Wakounig

Investicijski krediti v tujih vrednotah

Zaradi liberalizacije deviznih predpisov Avstrijske nacionalne banke imajo podjetja v Avstriji možnost najemanja posojil v tuji valuti. To velja predvsem za investicijske namene. Nacionalna banka je s tem ugodila močni vpletenosti avstrijskega gospodarstva v mednarodno trgovino.

Pravna podlaga je razglas DE 12/87 nacionalne banke, v katerem je rečeno, da bo med drugim izdajala na podlagi tozadevnih prošelj dovoljenja za „investicije proizvodnih podjetij“. Iz prakse je razvidno, da nacionalna banka dovoljuje najemanje kreditov v tujih plačilnih sredstvih za materialne, odpisljive investicijske dobrine, ki se obračunavajo v osnovnem premoženju. Posojilo naj bi imelo skupno dobo trajanja najmanj pet let, kreditna valuta pa mora služiti neposrednemu plačilu investicije; za reprogramiranje že izvedenih in plačanih investicij načelno torej ne bo mogoče dobiti dovoljenja.

Prednosti:

Obrestna mera za posojila v tuji valuti je lahko variabilna ali pa fiksna, torej nespremenljiva. Variabilna obrestna mera sloni na denarno-tržni vrednosti LIBOR-London Interbank Offered Rate, ki si jo zaračunavajo prvovrstne banke, in marži, ki predstavlja bruto-dohodek banke. Medtem ko se ta obrestna mera spreminja, velja fiksna obrestna mera za celotni rok kredita.

Prednosti za avstrijsko podjetje so sledeče:

- Nižje obresti zaradi nižje obrestne mere (pri nemški marki ali švicarskem franku).
- Izogne se često mučnim in dolgotrajnim birokratskim proceduram, ki so povezane z dodelitvijo raznih ugodnih pospeševalnih kreditov v Avstriji.
- V primerjavi s pospeševalnimi krediti omogočajo posojila v tuji valuti večjo gibljivost pri oblikovanju pogojev glede obresti, dobe trajanja in načina odplačevanja.

Riziko:

Glavni riziko pri posojilih v tujih valutah je riziko spremembe tečajev. Pri nemških markah je ta nevarnost srednjeročno zaradi avstrijske politike „trdnega šilinga“ majhna. Pri švicarskem franku pa je priporočljivo, da je kredit, kar zadeva odplačevanje obresti in glavnice, vsaj delno pokrit s tekočimi dohodki podjetja v tej valuti.

To pomeni, da so krediti v tujih valutah (v praksi prideta v poštev nemška marka in švicarski frank) lahko smiselna dopolnitev pri financiranju podjetij, predvsem v primeru, da ima podjetje redne dohodke v teh valutah.

Dr. Kristijan Schellander

POPUSTI
KREDITI

27. MEDNARODNI
SEJEM
GOZDARSTVA
IN KMETIJSTVA
KRANJ, 8. - 17. 4. '88

Razvojni
pregled naj-
novejših do-
sežkov s
področja
gozdarstva
in kmetijstva

UGODNI NAKUPI

Ob mednarodnem dnevu žena se je Sonji Wakounig zdelo prav, da nas v svojem, izrazito pozorno in občuteno pripravljem recitalu med drugim opozori tudi na vlogo žensk v totalitarnih sistemih, konkretno na vlogo žensk v tretjem rajhu. To pa, kot je menila, ne zaradi masohizma, pač pa zato, da ne bi nikdar pozabile, kako daleč lahko privede diktirano, nam vsiljeno „poslanstvo“: „Naj je bila arijska kri še tako čista, predniki še tako neoporečni, ženska ni bila nič dru-

gega kot nekakšna plemenska kobilica“. Ženske niso smele samostojno misliti in delovati. Smele, prav morale pa so, seveda v primeru, da so bile „pravega“ rodu, rojevati čimveč raso čistih in popolnih germanskih otrok. Voditeljice Zveze nemških deklet (BDM) so svetovale svojim dekletom: „Vse ne morete dobiti moža, vse pa lahko postanete matere“. Nacionalsocialistični oblastniki pa so močno propagirali oploditev vseh „dobrebrasnih“ žensk, ki so želele postati matere.

„Vse ne morete dobiti moža, vse pa lahko postanete matere...“

„Za oplojevanje razpoložljivih žensk in deklet se najde dosti voljnih in pridnih mož in fantov in k sreči zadostuje en spreten fant za deset do dvajset deklet“ je dejal univ. prof. in teoretik „spolne sociozofije“ Ernst Bergmann. S tem „znanstveno utemeljenim“ spoznanjem si je pridobil Kruppovo nagrado.

Spolno občevanje z „rasno manjvrednimi“ je bilo neza-

željeno in prepovedano. Na plakatih in izveskih je pisalo: „Ženske, dekleta, pazite se rasnih skrunilcev, Židov!“ Ženske, ki so kljub temu navezale kak „ilegalen“ ljubezenski odnos, so bile strogo kaznovane, v skrajnem primeru pa so končale v koncentracijskih taboriščih.

Še hujše se je seveda godilo vsem židovskim, ciganskim, umsko prizadetim ter lezbič-

nim ženskam. Kot nevedne za rojevanje hitlerjanskemu sistemu „primernih“ otrok, so bile izpostavljene raznim zdravniškim posegom, začeni od sterilizacije pa tja do prekinitve nosečnosti. Slovenkam so bili ti posegi v človeško telo prihranjeni. Hitlerjanski oblastniki tako na Koroškem kot tudi na ostalem slovenskem ozemlju namreč niso našli bistvenih rasnih razlik med prebivalstvom, ki bi take posege utemeljevali. Da bi izluščili „manjvredne“ od „večvrednih“ ljudi, so se posluževali drugih metod, ki jih je zloglasni velenacist Gauleiter Friedrich Rainer leta 1942 formuliral takole:

„Če pri tem postopamo s političnim znanjem in psihološko rahločutnostjo, hkrati z vso vztrajnostjo in brez kompromisov, bo prišlo do jasne ločitve, ki nam bo v končnem stanju omogočala ustvariti tako obmejno področje, ki bo naseljeno z ljudmi, ki so nosilci najboljše nemške krvi in ki bodo nacionalno najbolj odločno delovali.“

Sredstva za doseg te ciljev so znana. Segala so od striktno prepovedi slovenskega jezika v javnosti pa tja do masovnega preganjanja, izseljevanja, usmrtitev in sistematičnega trpanja v koncentracijska taborišča. In kljub temu se je to, kar bi si človeška domišljija pred tem komaj lahko domislila, neprekinjeno pripravljalo v tisočletnem razvoju gospodstva bogatih nad revnimi, svobodnih nad odvisnimi, moških nad ženskami. Strahote in iznajdbe hitlerjanstva niso samo njihove. V tej ali drugi obliki obstajajo še danes, na določenih področjih pa se celo stopnjujejo. Da omenim samo grozne poskuse na področju jedrske in biološke tehnologije, ki omogočajo neskončne možnosti sistematične politike

Ženska, utelešenje „narave“, harmonična in mirna, skrivnostna „božja“ bit, brez lastnega imena, brez lastnega smisla, vir, ki ohranja bodoči rod, ki omogoča produkcijo „človeka sanj“.

„izločevanja in iztrebljanja“ nezaželjenih ljudstev. Slične možnosti nudi tudi genska in razmnoževalna tehnologija: Z oplojevanjem zunaj maternice, z embrionalnim prenosom, z umetnim oplojevanjem s tujimi spremiji itd. v bodoče ne bo več težko dobiti „visokokvalitetnih ljudi

„Če pri tem postopamo s političnim znanjem in psihološko rahločutnostjo, hkrati z vso vztrajnostjo in brez kompromisov, bo prišlo do jasne ločitve, ki nam bo v končnem stanju omogočala ustvariti tako obmejno področje, ki bo naseljeno z ljudmi, ki so nosilci najboljše nemške krvi in ki bodo nacionalno najbolj odločno delovali.“

po želji“. Jasno, da o kriterijih, kaj je „visokokvalitetno“ in kaj ne, ne bodo odločale prizadete ženske – te so kvečjemu za poizkuse –, temveč še vedno tisti od „zgoraj“. To pa so slej ko prej večinoma moški, katerih odkritja so se vedno znova usmerjala na izumitve nečloveških sistemov, na strategijo zagotavljanja in širjenja oblasti, na proučevanje in uničevanje sovražnika, na vojaško prosvetljevanje, propagando, zavajanje in poneumljanje ljudstev.

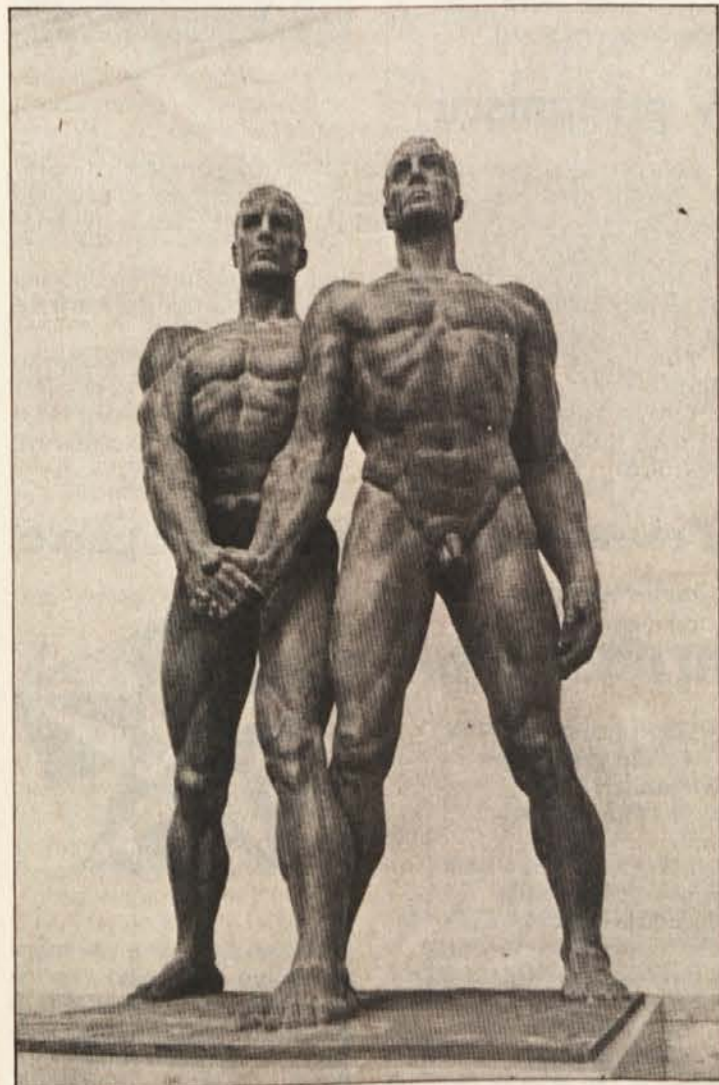
Nove možnosti tehnološkega razvoja človeka niso približale sanjam o boljšem življenju in večji človečnosti. Smo namreč na točki, na kateri smo bliže groznemu nasilju in moralnemu kretenizmu kot pa idealu o pravi-

čnejši družbi, čeprav vsi pogoji za to obstajajo. Kar zadeva nas ženske in sploh vse človeško misleče ljudi, gre za to, da preprečimo nekaj, kar je še mogoče preprečiti. Gre za to, da dojamemo zločine naše sodobnosti. In to ne s starimi, ampak z novimi pristopi. Ne izgovarjamo se samo na „krivdo“ drugih s tem, da usmerjamo vanje vso energijo in ogorčenje. Treba je tudi odvrtni, opustiti stare in pristranske razlage, se osvoboditi določenih idejnih in ideoloških spon, ki onemogočajo trezno razmišljanje o tem kar smo in kar smo postali. Zavedati se je treba lastne odgovornosti, razviti novo občutljivost ter bogatejšo osnovo za soočanje s preteklostjo in sedanostjo. Pri tem pa ne smemo potisniti v ozadje in „pozabiti“ mučno obdobje nasilnega nacional-socializma, prestanih žalitev in trpljenja. Brez tega lahko govorimo le o „odstranjevanju“. In posledice tega lahko vidimo danes, v času naraščajočih sporov, konfliktov in nasilja – v času Waldheimov.

Hanna Levy-Haas, ki je preživela koncentracijsko taborišče Bergen-Belsen, je zapisala:

„Vsakega človeka bom presojala po kriteriju sodobne realnosti, po tem, kaj je bil in kaj bi bil v naših razmerah. Da bi si o nekom ustvarila mnenje, da bi ga cenila ali ne, navsezadnje bo vse to odvisno od tega, kakšna je bila njegovo zadržanje, njegova psihična, fizična in moralna reakcija v teh mračnih letih velikih preizkušenj... Nikoli več ne bom sposobna sveta svojih misli in razmišljanj ločiti od dogodkov v vojni“. Kajti, tako pravi Hanna Levy Haas, pozabiti pomeni izdati!

Marija Jurić

„To je novi človek, pionir napada, izbor srednje Evrope, čisto nova rasa, pametna, krepka in polna volje... Okretne zveri, prenapete s silo...“ (Ernst v. Salomon, 1938). Njegovo sistematično in pospešeno razmnoževanje omogočajo danes genske in reprodukcijske tehnologije.

Veliki in mali zajec

Stara zajklja je imela dva sinova. Prvi je bil velik, zato so mu rekli veliki zajec, drugi je bil še majhen, zato so mu rekli mali zajec.

Za kosilo je stara zajklja prinesla velikemu zajcu na njegovem krožniku veliko korenje, malemu zajcu pa na njegovem krožniku majhen korenček.

„Ne bom,“ reče veliki zajec.

„Ne bom,“ ponovi mali zajec.

„Se žal vama bo,“ reče zajklja in odnese krožnika. „Nič nama ne bo žal, zelje je boljše,“ reče veliki zajec. „Nič nama ne bo žal, zelje je boljše,“ ponovi mali zajec. Pokimata in rečeta: „Greva na zelnik!“ Tako se jima je mudilo, da sta skočila kar skozi okno. Stara zajklja ju je posvarila: „Nikar!“ Ampak zajčka je nista ubogala.

Pritečeta na zelnik; veliki zajec sede k veliki zelnati glavi in začne grizljati eno od veh. Mali zajec sede k majhni zelnati glavi in začne grizljati majhno veho.

Tedaj pride tam mimo lovec. Zagleda oba zajca. Hitro nameri puško in dvakrat ustrelji – bum, bum.

Pa ju ni zadel. Zajčka sta pobegnili z zelnika, da se je kar kadilo za njima. Veliki zajec je delal velike skoke – hop, hop, hop. Mali zajec pa je delal majhne skokce – hopla, hopla, hopla.

Skrijeta se v prvo grmovje. Ob ostrem trnju sta si opraskala uhlje, pa še čutila nista. Čez nekaj časa mali zajec vidi, da ima veliki zajec na desnem uhlju tri debele kaplje krvi.

Tega sta se tako ustrašila, da nista vedela, ali sta še živa ali sta že mrtva.

Stekla sta domov. Na pragu je stala stara zajklja. Vpraša ju: „Kaj pa se vama je zgodilo?“ „Mrtva sva,“ odgovorita zajčka oba hkrati. „Neumna, ne pa mrtva,“ jima odgovori zajklja in ju odpelje v hišo. Tam jima najprej izpere rane. Potem obema obveže uhlje: velikemu zajcu z veliko obvezo, malemu zajcu z majhno.

Zajčka sta bila tako prestrašena in tako utrujena, da sta se takoj spravila leč.

Veliki zajec je ležal na veliki postelji, mali zajec pa na majhni. Kar hitro je začelo obema kruliti po želodecu. Sedeta.

„Lačen sem!“ zakliče veliki zajec.

„Lačen sem!“ zakliče mali zajec.

Stara zajklja prinese velikemu zajcu na velikem krožniku velik koren, malemu zajcu pa na majhnem krožničku majhen korenček.

Pri priči oba začneta glodati vsak svoj koren. Najprej jesta hitro, potem pa čedalje bolj počasi.

Zaspita in korenčkov ne pojesta do konca. Velikemu zajcu je na gobčku ostal velik kos korena, malemu zajcu pa majhen košček korenčka.

Zgodbico o zajcih smo si izposodili iz istoimenske slikanice, ki je napisana po ljudski pravljici. Izdalo jo je založniško in tiskarsko podjetje „Naša djeca“, Zagreb; prevedel Janko Moder, ilustriral Srečko Planinič.

Vigred nam ne bo več ušla!

Družabni igri

Kim

Kim je zelo vesela igra, v kateri otroci preizkušajo svoj okus. Za igro je treba streti, zmleti ali zdrobiti razne začimbe ali jedila, npr. cimet, sol, sladkor, margarino, kruh, banano, jabolko, surov krompir, riž itd.

Enemu izmed otrok zavezete oči, na žlički mu daste pokusiti eno izmed pripravljenih začimb ali jedi. Če je otrok uganil, pride na vrsto drugi. Če okusa ni prepoznal mora nadaljevati.

Igro lahko otežite tako, da pomešate dve stvari.

V pristanišču

Dva otroka se postavita v sobi ob zid drug drugemu nasproti. Prostor med obema je pristanišče, v katerem se nahajajo številne ovire, katerim se mora ladja izogniti (prazne steklenice, čevlji, knjige idr.).

„Ladji“ zavezajo oči pred „vhodom v pristanišče“. Drugi otrok mora dati slepi ladji navodila, da se bo izognila oviram in varno prispela v pristanišče.

Pomembno: vodnik se ladje med igro ne sme dotakniti, mora ostati na svojem mestu. Ladjo sme voditi le z besedami.

Igro pa lahko tudi nekoliko spremenite: vodič prime ladjo za roko in jo vodi mimo ovir – pri tem ne sme spregovoriti besedice!

Prvoaprilska

Lani prvega aprila naša mama je kupila tako kravo, ki je Dravo s svojim mlekom napolnila.

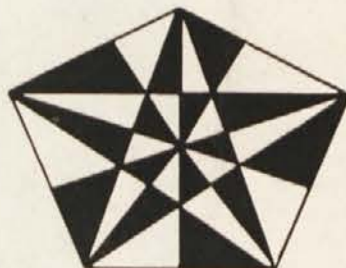
V istem času smo dobili še čebelo prav debelo. Nanosila je strdi poln sod in žlice tri.

Mačka pa je mleko spila in se je tako zredila, da je kravo preplašila. Od strahu bi skoraj umrla, v mišjo luknjo jo je ucvrla, od takrat nazaj je ni.

A čebela je podrla čebelnjak in odletela. Sod strdi je s sabo vzela, žlice tri pa pozabila. Morda prvega aprila spet nazaj k nam prileti!

Sonja Wakounig

Za bistro glave

V zgornjem peterokotniku je mnogo trikotnikov različnih oblik in velikosti. So tudi trikotniki v trikotnikih in še takšni, ki se prekrivajo; površ tega bi se nekateri najraje skrili. Koliko jih je vseh skupaj!

Kestev: Vseh skupaj jih je 205.

SAPRAMIŠKA

Teden po veliki noči, v nedeljo 10. aprila, bo poseben praznik za šolske in predšolske otroke. V Celovcu bo namreč gostovalo Ljubljansko lutkovno gledališče z igro „Sapramiška“. Na povabilo Kulturnega društva Pri Joklnu in Slovenske prosvetne zveze bodo zaigrali to nadvse zani-

mivo igro avtorice in pevke Svetlane Makarovič. Že danes vas opozarjamo, da te izredne priložnosti ne bi zamudili.

In še nekaj: Sapramiška tokrat ne bo nastopila v kulturni taberni, temveč ob 16. uri popoldne v celovškem ORF-teatru.

Iz igre pa danes samo tri kitice:

„Miška lešnik v tačke vzame, gobček na stežaj odpre, vtakne vanj največji lešnik – Sapramiška, zdaj pa le!“

Pa se glasen – au! zasliši, miška bridko zaihti, zobček si je nalomila – ti uboga miška, ti!

Kaj se je potem zgodilo, jaz že vem, vi pa še ne – v teje sapramiški igri boste zvedli vse.“

Izreži spodnji kupon in ga vzemi na lutkovno predstavo! Ne bo ti treba plačati vstopnice. Podaril ti jo bo „Slovenski vestnik“.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Lutkovna igra „SAPRAMIŠKA“

nedelja, 10. 4. ob 16.00
v ORF-teatru.

Vstopnico ti podarja Slovenski vestnik.

SLOVENSKI
VESTNIK

VSTOPNICA

Victoria Lucia Corpuz (druga z leve), Lea Achermann (tretja z leve) in Yolanda Becerra Vega (druga z desne).

Latinska Amerika potrebuje demokracijo, mir in razvoj

Srednjeročno lahko upamo, da bodo države Srednje in Južne Amerike v stanju premagati svoje ideološke in druge konflikte na miren način. To upanje ja na 8. razvojnopoličnem tednu v Celovcu izrekel dr. Gerhard Drekonja-Kornat, ko je ocenjeval poskuse mirovne politike v Latinski Ameriki.

Osmi razvojnopolični teden, ki ga skupno pripravljata celovška univerza in Avstrijska informacijska služba za razvojno politiko (ÖIE), je bil letos namreč posvečen temi „Latinska Amerika in mi“.

Sicer pa drži, da Latinska Amerika res nima dobrih pogojev za mirni razvoj, saj prevladujejo vojaški principi, stroge hierarhije, ki v interesu „nacionalne varnosti“ preganjajo ljudska gibanja pod pretvezo, da so komunistična. To je nudilo Združenim državam Amerike veliko manevrskega prostora. Šele leta 1983 so se Mehika, Venezuela, Panama in Kolumbija opogumile za samostojnejšo skupno zunanjo politiko. Njim so se pridružile še Brazilija, Urugvaj, Argentina in Peru („Skupina osmih“). Te države se zavedajo, da je popuščanje napetosti v tem predelu sveta možno le, če se odpravijo tudi ogromne socialne nepravilnosti, lakota in zadolženost. Latinska Amerika potrebuje mir, demokracijo in razvoj.

Na razpravi o zadolženosti

tretjega sveta v celovškem Inštitutu za gospodarski razvoj (WIFI) pa je dunajski univerzitetni docent ddr. Kuni- bert Raffer predlagal, naj se uvede neka vrsta internacionalnega insolvenčnega prava. Tako bi zadolžene države v razvoju imele možnost izvesti stečaj. Banke, ki so brezskrbno (ali s ciljem izkoriščanja) dajale kredite, bi same „plačale kazen za svoje napa- ke“, dežele tretjega sveta pa bi imele dostojnejše pogoje za preživetje.

Na razvojnopoličnem tednu je sodelovalo precej posameznikov, vključeni pa so bili tudi številni šolski razredi.

Začel se je s predavanjem treh žensk iz treh kontinentov. Yolanda Becerra Vega iz Kolumbije je pripovedovala, kako njihova ženska organizacija „Barrancabermeja“ že 15 let v najrevnejših predelih dežele izvaja opismenjevanje, se prizadeva za izboljšanje infrastrukture in za samozavestnejši nastop žensk. Victoria Lucia Corpuz iz Filipinov je predstavila delovanje ženske strešne organizacije

„Gabriela“, ki združuje 60 ženskih in manjšinskih organizacij. Njihov največji problem je strašansko zadolženost dežele in brezposelnost, ki je – s prodiranjem ameriških produktov na Filipinski trg – v zadnjih mesecih, predvsem med ženskami, skokovito narasla. Nemška misijonska sestra Lea Ackermann pa je govorila o poskusih omiliti posledice takozvanega „seks- turizma v Mombazi (Kenija)“. Rekla je: „Namesto, da bi turizem narode povezoval, jih v današnji obliki razdvaja. kajti ženske, ki zaradi revščine in pomanjkanja drugih poklicnih možnosti zaidejo v prostitucijo, si dogoročno poslabšajo svoj položaj. S tem pa raste sovraštvo.“

Ves marec so bile po Avstriji številne podobne prireditve, pravtako pa v sosednjih evropskih državah. Evropski svet je organiziral informacijsko kampanjo, da bi se v Evropi bolj zavedali potrebe po boljšem sodelovanju z deželami v razvoju, sicer bo škoda za obe strani še večja.

Tem bolj razburljiva je vest, da avstrijsko zunanje ministrstvo – brez vsake utemeljitve – ni odobrilo razvojnega projekta, ki naj bi skupini žensk v Kolumbiji omogočil, da se proizvodno osamosvoji in izboljša zdravstveno oskrbo!

Ženske – pomembna sila pri osvobajanju

Na Filipinih živi 80% od skupno 57 milijonov ljudi pod eksistenčnim minimumom. Le maloštevilna elita odobrava dejstvo, da usodo dežele krojijo Američani.

Filipinci s svojim podrejenim položajem (poceni delovna sila, izkoriščanje surovin, baze za jedrsko orožje in rakete) seveda niso zadovoljni. Temu nasilju se upirajo tudi ženske. Poleg tega se borijo proti patriarhalni miselnosti, ekonomskemu in seksualnemu izkoriščanju. Močno se prizadevajo tudi na področju otroškega varstva, zdravstva in higijene.

V posebno težavnem položaju pa so ženske tamkajšnjih etničnih manjšin. Te so „Moros“ (2 milj. preb.) in „Kordilleras“ (1 milj. preb.). Slednji pripada tudi Victoria L. Corpez. Obedve skupini sta sicer formalnopravno priznani, dejansko pa imata le malo pravic. Skupno s Filipinci se borita proti nasilju Američanov, poleg tega pa še proti raznolikim predsodkom in podcenjevanjem s strani Filipincev. Ženske spet se soočajo s posebnim problemom, saj se morajo v lastni skupnosti zoperstavljati še moškim, ki jim ne dopuščajo, da bi so-

odločale v važnih političnih zadevah: „So kot vojščaki, ki jih je treba oboževati!“

Prav te poteze so bile izhodišče in povod za to, da smo „Ženske na poti – svetovno aktivne proti gospodarskemu, socialnemu in seksualnemu izkoriščanju.“ Tako se je namreč glasilo celodnevni seminar v okviru razvojnopoličnega tedna, pri katerem so poleg Victorie L. Corpez sodelovale še predstavnice žensk iz Nairobij in Kolumbije ter zastopnice koroških ženskih organizacij, med njimi tudi Zveza slovenskih žena. **M.J.**

NA KRATKO

Občni zbor SPD „Edinost“

Tako iz poročila predsednika Joška Hudla kakor tudi prispevkov udeležencev zadnjega občnega zbora – bil je v torek 22. 3. t. l. v prostorih pliberške posojilnice – je bila razvidna zelo razgibana dejavnost zadnje dobe. Vendar je bila izražena želja, da bi v bodoče tesneje sodelovali z ostalimi kulturnimi dejavniki v občini, npr. z MPZ Podjuna, MoPZ Kralj Matjaž, KIBI. V ta namen se bodo društveniki potrudili, da se bodo vsaj enkrat letno srečali z omenjenimi društvi, se z njimi dogovorili za sodelovanje in koordinirali termine. V zvezi s slabim obiskom nekaterih društvenih prireditev so navzoči apelirali, da je treba okrepiti propagando za društvene prireditve.

Zaman so se društveniki trudili, da bi dobili dovoljenje za nastop v domu „Grenzlandheim“. Slovenci torej še naprej nimajo vstopa.

V letu petdesetletnice priložitve so društveniki napovedali tudi izdajo štu-

dije, ki naj bi zajela predvsem dogodke iz pliberškega kraja.

V zavesti, da ne smejo zanemarjati manjših vasi, so se odločili, da bodo prikazovali v manjših krajih slovenske filme, nabavili pa si bodo tudi videoekran. Nadalje je bila na občnem zboru društva omenjena poživitev odrske dejavnosti, npr. Odra 73.

V novem odboru so: predsednik Joško Hudl, podpredsednik Franci Kuežnik, tajnik Mirko Kaiser, namestnica Anita Hudl, blagajnik Matevž Nachbar in namestnik Peter Trampuš, za knjižnico odgovarja Krista Messner.

14. aprila t. l. bo SPD Edinost prejelo v Ljubljani Odličje svobode z zlatim vencem, ki ga podeljuje ZKO Slovenije za dolgoletno kulturno delo in sodelovanje z matico.

Na občnem zboru je spregovoril tudi tajnik SPZ dr. Janko Malle, ki je obljubil društvu vso podporo tudi v bodoče.

Nova odvetniška kooperacija

Za skupno odvetniško pisarno v celovški Wiesbadener StraÙe 3 (v sosesčini gostilne Bärenstüberl in galerije Inge Freund) sta se odločila Vzhodni Tirolec dr. Sepp Brugger in Šentjakobčan dr. Franci Serajnik. Prejšnji ponedeljek sta jo odprla ob navzočnosti številnih privržencev – eden izmed njih jima je na steno prilepil geslo: „Seid lieb zu den Klienten, Dr. Sepp + Dr. Franci, brez pardona s sodniki in tožilci!“

Otroci v Nikaragvi

Sigmund Kripp solidar- nostnim skupinam in socialnim delavcem v Nikaragvi ni več neznano ime. Nekdanji profesor za socialno delo na strokovni šoli v Esslingenu je sedaj svetovalec pri socialnem ministrstvu v Nikaragvi. Kdo drugi bi lahko bolj razložil probleme, s katerimi se srečavajo socialni delavci v tej državi, če ne Kripp, ki ima izkušnje tako v ministrstvu kot tudi v praksi?

Na celovški univerzi je Sigmund Kripp spregovoril o socialnem delu z otroci v

Nikaragvi. Poleg temeljite razprave je poudaril, da naloga socialnega dela nikakor ne more biti v tem, da popravlja napake, ki so nastale zaradi politike. Pravtako pa je Kripp samokritično nakazal nekatere napake v odločitvah, ki so nastale zaradi močnega pritiska, da sandinisti predstavijo javnosti čimprejšnje uspehe.

Marsikaj bi v Nikaragvi hitreje uspelo, če država ne bi bila stalno izpostavljena kapitalističnemu nasilju.

M.P.

Datum	Kraj	PRIREDITEV	Prireditelj
-------	------	------------	-------------

Nedelja 3. 4. 20.00	Gostilna Kovač na Obirskem	VELIKONOČNI PLES Igra: Ansambel Zmeda	Slovenski športni klub Obir
---------------------------	-------------------------------	--	--------------------------------

Ponedeljek 4. 4. 10.00	Gostilna Knaberle v Velinji vasi	5. OBČINSKI TURNIR Obvestilo vsem navijačem SAK: turnir se bo pravočasno končal, da se boste lahko udeležili pokalne tekme.	Slovensko prosvetno društvo „Bilka“
------------------------------	-------------------------------------	---	--

Ponedeljek 4. 4. 19.30	farna dvorana v Šmihelu pri Pliberku	premiera igre „Izjema in pravilo“ Bertholda Brechtta	Katoliško prosvetno društvo Šmihel
------------------------------	--	---	---------------------------------------

Nedelja 10. 4. 11.00	farni dom v Šentjakobu	Lutkovna igra SAPRAMIŠKA (Svetlana Makarovič). Igra: Lutkovno gledališče Ljubljana.	Slovensko prosvetno društvo Rož
----------------------------	---------------------------	--	------------------------------------

Nedelja 10. 4. 14.30	Kulturni dom na Radišah	POLICIJA (Sławomir Mrożek) Igra domača igralska skupina (Tomi Rogavnik, Marijan Woschitz, Manfred Tolmaier, Tatjana Ogris, Simi Ogris, Martin Ogris), Režija: Nuži Wieser	Slovensko prosvetno društvo Radiše
----------------------------	----------------------------	---	---------------------------------------

Nedelja 10. 4. 16.00	ORF-teater, Sponheimerstr. 13 Celovec	Lutkovna igra SAPRAMIŠKA (Svetlana Makarovič) Igra Lutkovno gledališče Ljubljana	Kulturno društvo Pri Jokinu in SPZ.
----------------------------	---	--	--

Ponedeljek 11. 4. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	STRAH NA JUŽNEM KOROŠKEM – POLITIČNI RAČUN? (nem.) dr. Dietmar Larcher poroča o delovni skupnosti „Dvojezičnost in identiteta“.	Sodalitas
-------------------------------	---------------------------------------	--	-----------

Sreda 13. 4. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	STRAH NA JUŽNEM KOROŠKEM – POLITIČNI RAČUN? (nem.) Predstavitev knjige „Zwaghafft Deutsch“ avtorja dr. Petra Gstettnerja	Sodalitas
--------------------------	---------------------------------------	---	-----------

Četrtek 14. 4. 10.00	Celovška univerza, SRI-015	SLOVENSKA NAREČNA ČLENJENOST S POSEBNIM OZIROM NA VZHODNO- KOROŠKE GOVORE Predava: red. univ. prof. dr. Zinka Zorko (Ljubljana/Maribor)	Slavistični inštitut
----------------------------	-------------------------------	---	----------------------

Petek 15. 4. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	ENERGETIKA V ČLOVEKOVEM TELESU IN O MOTNJAH ENERGETSKEGA SISTEMA Predava: Marta Messner-Kreutz, višja fizioterapevtka, Celovec	Sodalitas
--------------------------	---------------------------------------	---	-----------

od sobote 16. 4. 14.00 do nedelje 17. 4. 13.00.	Katoliški dom prosvete v Tinjah	ODNOS DO LASTNEGA TELESA IN DRUGEGA Spremljevalci: mag. Štefan Kramer, prov. Jurij Buch, Lidija Kapp	Sodalitas
---	---------------------------------------	--	-----------

Sobota 16. 4. 20.00	pri Florjanu v Vogrčah	SREČANJE Z GLASBENO ŠOLO RAVNE NA KOROŠKEM Nastopajo: učenci Glasbene šole Ravne na Koroškem, učenci Glasbene šole na Koroškem, mladinski pihalni orkester, Glasbene šole Ravne na Koroškem.	Glasbena šola na Koroškem in SPD „Edinost“ Pliberk
---------------------------	---------------------------	--	--

Nedelja 17. 4. 14.30	Ljudska šola v Kotmari vasi	VIGREDNI KONCERT „S PESMIJO V POMLAD“ Sodelujejo: Mešani, mladinski in otroški pevski zbor SPD Gorjanci, domača instrumentalna skupina, Tamburaški orkester iz Šentjanža v Rožu.	Slovensko prosvetno društvo Gorjanci
----------------------------	--------------------------------	--	---

Torek 19. 4. 19.30	Hotel Moser- Verdino, Celovec	Možnosti gospodarskega prostora Alpe- Jadran Predava: A. Mohrenschildt, (S. Vito al Tagliamento), diskusijo vodi: ddr. Horst Jaklitsch).	Club tre popoli
--------------------------	-------------------------------------	---	-----------------

Torek 19. 4. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	ZDRAVJE SE PRIČNE PRI MIŠLJENJU Slavnostno predavanje z župnikom H.J. Weidingerjem (nem.)	Sodalitas
--------------------------	---------------------------------------	--	-----------

Nedelja 24. 4. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	VZROKI ZA UMIRANJE GOZDA Predava: dipl. inž. Paul Artmann, Dunaj	Sodalitas
----------------------------	---------------------------------------	---	-----------

Sobota 30. 4. 7.00-19.00	Katoliški dom prosvete v Tinjah	SPOZNAVAJ DVOJEZIČNO PODJUNO vodita žpk. Stanko Trap in ravn. Sreenc. (Potovanje za žiljske fare)	Sodalitas
--------------------------------	---------------------------------------	--	-----------

RAZSTAVE

Kulturna taberna Pri Jokinu	„Ženska razstava“ Ob mednarodnem dnevu žena oblikujejo sodelavke celovškega ženskega centra Bella donna. (do srede aprila).
-----------------------------	---

Künstlerhaus Klagenfurt	Razstava del umetnikov: F. Blaas, H. Flois, F. Zolly in P. Zolly
-------------------------	--

Kleine Galerie im Künstler-	Arhitektur – Kultureller Auftrag Razstava arhitektov Nussmüller, Peyker in Schuster (Gradec – „Gruppe 3“) od 15. do 31. 3.
-----------------------------	---

Galerie Carinthia	Nove risbe OSWALDA OBERHUBERJA
-------------------	--------------------------------

Galerija Tinje	Dela Simona Verantschniga (slike, oljnathe slike in gvaši) Ob otvoritvi bo nastopil vokalni ansambel „SPD Danica“ (vodi Stanko Polcer)
----------------	---

OBIŠČITE V SLOVENIJI

Torek 12. 4. do petka 15. 4.	Cankarjev dom in Ljubljanska filharmonija	SLOVENSKI GLASBENI DNEVI 88
------------------------------------	---	------------------------------------

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straße 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 300 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 12.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 900.000 dinarjev.

„Drevesa umirajo stoje“

MIHA PASTERK

Vrnitev izgubljenega vnuka, torej spremenjeni motiv izgubljenega sina je vodilna misel odrske predstave „Drevesa umirajo stoje“, ki so jo v nedeljo 20. marca uprizorili igralci SKD v Globasnici.

Inge Koren (babica), Mirko Smrečnik (dedek), Kristian Koren (lažni Maurizio), Valentin Smrečnik (pravi Maurizio), Angelika Smrečnik (Isabell) ter Sonja in Marija Sadjak (služkinji Genova in Felizia) so pod

režiskim vodstvom župnika Petra Stickra naštudirali zgodbo o vrnitvi lažnega vnuka Maurizzia, ki je predvsem v drugem delu predstave prepletena s komičnimi trenutki. Gledalec je priča prevარი, kateri nasede babica, misleč, da se je vrnil njen pred leti pregnani vnuk.

V prvem delu predstave, v katerem ni bilo začetiti dinamike dejanja, je slutiti, da je nujnost 16. globaškega kulturnega tedna narekovala nekoliko prenapljeno premiero dela španskega dramatika Alejandra Casona.

Poleg nekaterih jezikovnih pomanjkljivosti so se izgubile nekatere načilnosti, ki odlikujejo Alejandra Casona – humor in patetično simbolična predstavitev večne resnice o nasprotju med sanjskim in resničnim svetom. Zelo barvita pa je scena globaške predstave, ki jo je po načrtu Saše Kumpa izdelala umetnica Ema Hudl.

16. globaški kulturni teden, ki sta ga priredili društvu SKD v Globasnici in SPD Edinost v Štebnu, je izzvenel v nedeljo popoldne z izrednim koncertom Mariborskega okteta.

Mohorjeva se je predstavila

V prostorih Društva slovenskih pisateljev (DSP) v Ljubljani so v četrtek predstavili nekaj pomembnih dosežkov Mohorjeve založbe iz Celovca, ob tem pa (še enkrat) tudi antologijo, ki jo je izdala avstrijska državna založba „Das slowenische Wort in Kärnten – Slovenska beseda na Koroškem“. Predstavitev se je udeležilo veliko članov pisateljskega društva, navzoče pa je uvodoma nagovoril podpredsednik DSP, pesnik Dane Zajc. Prisoten je bil tudi direktor avstrijskega kulturnega inštituta v Zagrebu Leopold Melichar, ki je v svojem nastopu med drugim govoril o pomenu knjig, o katerih je tekla beseda,

in pozneje povedal, da bo inštitut predstavil delovanje celovške Mohorjeve založbe tudi v Zagrebu. Melichar je bil pobudnik za predstavitev v Ljubljani. O Mohorjevi in njenih publikacijah je duhovito govoril direktor založbe Franc Kattinig, o delih, ki so izšla pri njej, pa njena dobra poznavalca oziroma avtorja: dr. Pavle Apovnik o zbirki Milke Hartmanove v nemščini „Gedichte aus Kärnten“, Janko Ferk pa o dvojezični knjigi – Antologiji proze sodobnih avstrijskih avtorjev „Zadnja možnost spoznati Avstrijo“, katere soizdajatelj je tudi Peter Kersche. V zvezi s to zanimivo knjigo je nastopil tudi graški

avtor, programski vodja „Štajerske jeseni“ Peter Vujica. O antologiji „Slovenska beseda na Koroškem“ je govoril dr. Reginald Vospernik.

Nedvomno je bilo to zanimivo srečanje: Mohorjeva se je predstavila kot dinamična hiša, ki zavzeto išče poti za širjenje slovenskih knjig med slovensko, a tudi nemško beroče občinstvo. Te njene aktivnosti v Sloveniji niso povsod zadosti znane. Avstrijski inštitut bo storil dobro potezo, če bo Mohorjevo predstavil tudi na Hrvaškem (četrtkovo predstavitev je organiziral skupaj s to najstarejšo slovensko založbo).

Jože Horvat

Branko Duh razstavlja v Tinjah

B. Duh v Tinjah

V okviru pevskega koncerta, ki sta ga v domu Sodalitas v Tinjah imela MoPZ „France Marolt“ iz Maribora in MePZ „Srce“ iz Dobrle vasi, je bila tudi otvoritev razstave mladega slikarja Branka Duha (tudi člana zbora F. Marolt). Umetnik je v tinjski galeriji razstavil akvarele, pasteje in oljnathe slike; ukvarja se s slikanjem pokrajinskih motivov (kot vidimo na sliki), kakor tudi z modernim izražanjem.

V okviru koroških dni v Ljubljani Drabosnjakovo priznanje Jerneju Šušteršiču!

Če smo v poročilu o nastopu koroških kulturnih skupin v naslovu zapisali, da je bil v Ljubljani velik interes za naše kulturne dosežke, potem to gotovo ne velja za vse prireditve, saj je bil obisk pri nekaterih slab, kar pa spet ne velja za otvoritev likovne razstave Valentina Omana in etnografsko razstavo, ki so jo 18. marca odprli v Etnografskem muzeju. Oglede je možen do 30. junija letos.

Razstavo, ki poteka pod naslovom „Iz ljudske umetnosti naših dedov“, sta odprla ravnatelj Etnografskega muzeja dr. Ivan Sedej in tajnik SPZ dr. Janko Malle. Kot znano, gre za prikaz eksponatov iz etnografske zbirke SPZ in sicer za zbirko panjskih čelnic, koroškega lončarstva in kmečke železnine.

Ob tej priložnosti je treba povedati, da je do zbiranja etnografskega materiala na

Koroškem prišlo na pobudo takratnega sekretarja OF Marka Primožiča. Tako je v letih 1951-55 skupina študentov etnografije iz Ljubljane hodila po naših krajih in zbrala ogromno gradiva. Skupine študentov je vodil Jernej Šušteršič, ki je zbirko tudi uredil. Dolga leta je bila etnografska zbirka shranjena v Žitari vasi. Leta 1982 je Jernej Šušteršič dal pobudo, da bi jo znova uredili in organizirali narodopisni muzej na Koroškem. Tako je SPZ zbirko premestila v nekdanjo kmetijsko šolo v Podravlje in skupno z Etnografskim muzejem pripravila nekaj zaprek, težnja pa je, da bi uredili stalni muzej v Celovcu.

Tajnik SPZ Janko Malle je ob otvoritvi izrazil svojo zahvalo Etnografskemu muzeju za pomoč ter naglasil, da bomo morali naš odnos do

Tajnik SPZ Janko Malle je predal priznanje zaslužnemu zbiralcu Jerneju Šušteršiču.

ljudske kulture spremeniti iz emocionalne v znanstveno zavest. Povedal je tudi, da bo SPZ, če ne bo finančnih zaprek, lahko kmalu uresničila zamisel o narodopisnem muzeju na Koroškem.

Otvoritev pa je bila tudi lepa priložnost, da je tajnik SPZ Jerneju Šušteršiču (na sliki desno) izročil Drabosnjakovo priznanje, ki mu ga

je naša centralna kulturna organizacija podelila za njegovo spodbudno in pospeševalno delo na Koroškem. Jernej Šušteršič je priznanje dejansko zaslužil, z njim so počastili tudi kolege, ki so v povojnih letih kot študentje pod njegovim vodstvom zbirali dragoceno gradivo. Jerneju Šušteršiču k visokemu priznanju iskreno čestitamo!

Z novimi pobudami v prihodnjo dobo

Ustanovitev mladinskega referata, ki naj bi se posvetil vprašanju mladinskega dela, je novost zadnjega občnega zbora SPD „Trta“, ki je bil v nedeljo popoldne v gostilni Planteu v Goričah. Pravtako naj bi referat našel tudi rešitev za obe folklorne skupini, ki trenutno mirujeta. Ti skupini sta bili pred leti med najobetavnejšimi na južnem Koroškem. Prav to mirovanje je v svojem poročilu obžaloval tudi predsednik Mirko Ogris, ki je samokritično pripomnil, da društvu ni uspelo razširiti dela na izvanglasbeno dejavnost. Iz podrobnega poročila tajnika Francija Lipuša pa je bilo razbrati, da je bil MoPZ „Trta“ še najaktivnejši del društva. V zadnji društveni dobi je imel 38 nastopov. Tajnik SPZ dr. Janko Malle je v svojem nagovoru izpostavil

problem sodelovanja z nemško govorečimi, svetoval pa je tudi uporabo novih medijev, npr. videofilmov. Za spoznavanje domačega kraja je Malle predlagal kulturne sprehode. Tajnik KKZ Nuži Tolmajer pa je bil mnenja, da naj bi društvo razširilo svoje delovanje tudi na gledališko dejavnost, za kar ima z ozirom na izkušene in nadarjene igralce v sami občini in bližini odlične možnosti.

Predsednik novega odbora je Mirko Ogris, podpredsednik Peter Stern, tajnik Franci Lipuš, namestnik Peter Gregorn, blagajničarka Frida Marketz in namestnik Tinej Hribernik. Za začetek občnega zbora so zapela Plazniška dekleta, za zaključek pa društveni moški zbor. Na koncu pa je Hanzej Smolnik predvajal diapositive s potovanja po Afriki.

S svojim prvim nastopom je navdušil Hannes Schaschel (v sredini) z igranjem na flavto.

Alenka Kham-Pičman pred svojim delom, umetnino, ki jo je ustvarila na lanski likovni koloniji v Svečah.

Razstava

Z motivi znamenitih ulic iz Pariza, Kranja in okolice se akademska slikarka Alenka Kham-Pičman predstavlja v prostorih bilčovske Posojilnice. Značilnost umetnice je, da se izraža s tankimi črtami, s katerimi kreira svoje barvne kompozicije; to velja tako za njene realistične kot abstraktne slike. Slikarka gledalca prevzame z nežnimi barvami, ki na prvi pogled dajejo vtis akvarelov, v resnici pa gre za suhe barve s konturami tuša.

Alenka Kham-Pičman zavzema pomembno mesto v sodobni slovenski likovni umetnosti. Čeprav je v prostorih bilčovske Posojilnice mogoče predstaviti le malo slik, gre za reprezentančen izbor del umetnice, ki ima za sabo že številne samostojne razstave doma in v tujini.

Dela Alenke Kham-Pičman, ki so tudi na prodaj, si je možno ogledati v času poslovanja Posojilnice do 29. aprila.

Slovenska glasbena šola je spet izvedla koncert v Borovljah, kjer so se v društveni sobi tamkajšnjega SPD predstavili učenci iz Borovelj in okolice. Roman Verdel je navzoče pozdravil in tudi povedal, da zaradi prevelikega števila niso mogli nastopiti vsi, ki obiskujejo glasbeno šolo, na vrsto pa so prišli tisti, ki so dosegli lepe uspehe.

Nastopilo je enajst učencev od 2. do 5. razreda in v veselje udeležencev, zlasti staršev in učiteljev, so pokazali, da trud, ki ga vlagajo v učenje

raznih instrumentov ni zaman. Igrali so kot solisti ali ob spremljavi svojih učiteljev oz. starejših učencev.

Prireditvev slovenske glasbene šole pretekli petek pri Bundru v Borovljah je znova potrdila upravičenost te šole, ki letos obhaja 10. obletnico delovanja in prispeva znaten del k razvoju glasbene kulture naše narodne skupnosti. Kot je znano, pa se slovenska glasbena šola otepa s hudimi finančnimi težavami, zato bo treba storiti vse, da zaradi tega ne bi prišlo do ukinitve te naše pomembne ustanove.

KOMENTAR

dr.
JANKA
MALLEJA

INTERES ALI BREME?

Informacija v zadnjem Slovenskem vestniku, da je bil ob zadnjih kulturnih dnevih koroških Slovencev v Ljubljani velik interes s strani slovenske prestolnice je – bila na žalost – veljavna samo deloma. Velikega interesa bi si vse-kakor želeli, pa smo bili rahlo razočarani, saj na nekatere prireditve ni bilo omembe vrednega odziva, še manj pa interesa publike.

So vzroki v tem, da je morda odpovedala propaganda ali pa ima morda Slovenija sama s seboj že toliko opravkov, da postajamo za njo samo še dodatno breme?

Če že govorimo o skupnem slovenskem kulturnem prostoru, je naša upravičena želja, da ena-

kovredno vrednotimo vse njegove sestavne dele, torej tudi njegov severni rob v zamejstvu. To pa pomeni, da je za vzdrževanje in razvoj slovenskih kulturnih ustanov kot so dvojezični otroški vrtci, glasbena šola in druge pridobitve zadnjih let odgovoren slovenski narod v celoti. Niso ravno te ustanove obetavne za kulturno-politične vizije koroških Slovencev, ki nam dajejo več upanja kot pa za kulturno življenje utesnjujoči folklorizem?

Pri izbiri programa za predstavitev naše kulture v Ljubljani se nam je tokrat posrečilo Sloveniji posredovati le nekoliko drugačno sliko o naši kulturi in dejavnosti, kot je bila to morda v preteklosti od nas vajena: od solzave in patetično omalovažujoče preživetvene stiske je bil tokrat poudarek le na impulzih, usmerjenih v bodočnost. To so med drugim pokazali predvsem razprava o šolstvu, posrečeni novi glasbeni poskusi ansambla Drava iz Borovelj ter imeniten koncert Mešanega pevskega zbora Rož iz Sentjakoba v Rožu.

Vsako v kvaliteto naravnano kulturno delo je vredno svojega denarja. V tem trenutku, ko koroški Slovenci bistveno krepimo svoje kulturno obličje, pa je zaskrbljujoče, če bi za nadaljnji razvoj zmanjkalo materialne baze. Brez nje je vsako besedičenje o moralni opori in pomoči s strani matične dežele prazno. Ne varajmo se s puhlimi frazami o kulturnem povezovanju s te in onstran meje, raje udejnavimo samozavest vseh Slovencev, da se ne bodo sramovali slovenskega jezika ob raznih izletniških in nakupovalnih namerah v koroški javnosti, in skrbimo za to, da bo politika skupnega slovenskega kulturnega prostora slovena na zdravih ekonomskih temeljih, iz katerih bo lahko črpala in vračala tudi slovenska narodna skupnost na Koroškem.

DEVIZE / VALUTE

Devizni tečaji 28. 3. 1988

	Nakup	Prodaja
us \$	11.658	11.758
can \$	9.36	9.46
angl. £	21.56	21.82
irl	18.66	18.92
sfr	850.30	852.70
bfr	33.49	33.69
ff	206.16	208.04
hfl	623.91	626.79
dm	701.18	704.02
lit	0.941	0.959
dkr	182.90	184.30
nkr	186.27	187.73
skr	197.69	199.71
frk	290.70	293.10
esc	8.39	8.75
ptas	10.46	10.62
yen	9.408	9.438

Posreduje

Zveza/Bank

Valutni tečaji 28. 3. 1988

din	0.60	0.90
us \$	11.45	12.05
can \$	9.15	9.75
angl. £	21.15	22.35
irl	18.35	19.35
sfr	841.00	861.00
bfr	32.90	34.10
ff	202.00	212.00
hfl	617.00	633.00
dm	694.30	710.70
lit	0.925	0.975
dkr	180.00	187.00
nkr	183.00	190.00
skr	195.00	202.00
frk	286.00	297.00
esc	8.10	9.30
ptas	10.20	10.90
yen	9.25	9.55

LOTTO

2 8 23 29 30 31 (22)
brez jamstva!

TOTO

X (0:0) 2 (1:2) 1 (4:1) X (0:0)
111121XX

brez jamstva!

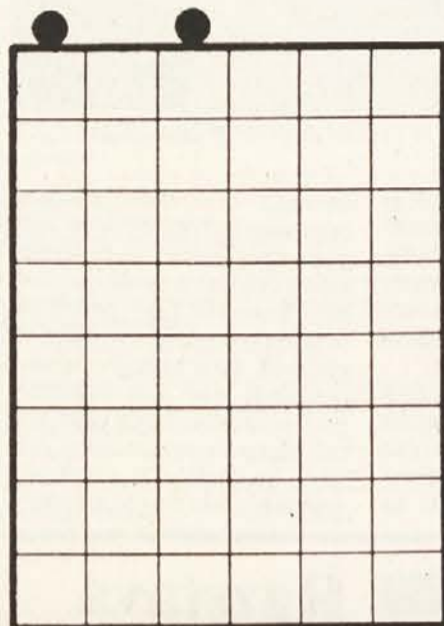
Skrita križanka s slovenskim pregovorom

V križanki je 7 črnih polj, ki jih morate razporediti sami. Vsa črna polja se nahajajo ob robu lika. Pregovor dobite v dveh navpičnih kolonah, ki sta označeni s pikama.

VODORAVNO: 1. kratica za „organizacijo združenega dela“, tudi mesto na severu Madžarske blizu Miškolca, 4. domače molzne živali, 7. preprost zdravnik brez ustrezne strokovne kvalifikacije, ranocelnik, padar, 8. strokovnjak za okolje, 10. dan v tednu, 11. po abecednem vrstnem redu urejen seznam imen, 12. del kravjega vimena, 13. ime sodobne ameriške pisateljice Jong, avtorice knjige „Strah pred letenjem“.

NAVPIČNO: 1. začetek slovenskega pregovora (tri besede), 2. priprava za merjenje teže, gostote itd. zraka in drugih plinov, aerometer, 3. konec slovenskega pregovora (dve besedi), 5. prebivalec južne Belgije in obmejnega pasu Francije, romaniziran Kelt z germansko primesjo, 6. naslov pesniške zbirke Ivana Cankarja, 9. športni klub iz avstrijskega Gradca.

sestavil Jože Petelin

Rešitev iz prejšnje številke

DELO V INOZEMSTVU

Izšla je knjiga, ki vas obširno informira o delovnih dovoljenjih, o plačah, delovnih in stanovanjskih razmerah, o vizah, potnih stroških, klimi itd. Dobite tudi naslove podjetij, ki potrebujejo delovno silo v Evropi, ZDA, Kanadi, Zahodni Indiji, Avstraliji in na Daljnem vzhodu. Nudijo vam delo npr. v kovinarstvu, potrebujejo voznike, turistične vodiče, zaposlite se lahko v hotelih in restavracijah, kot aupair, na luksurnih križarjenjih.

Če se za to zanimate, nam pišite! Brezplačne informacije dobite, če pošljete že frankirano kuverto na naslov: CENTRALHUS Box 48, S-142 Stockholm Švedska.

P.S.: Delovnih mest ne posredujemo!

TEDENSKI HOROSKOP

LEV (23. 7. – 23. 8.)

Čeprav je pomlad, ne delajte pretiranih planov za naprej! Zaupna razmerja ne sodijo v poslovne kroge. Ustrezni poudarek dajte domačemu okolju!

DEVICA (24. 8. – 23. 9.)

V sebi se bojujete, ker hočete vse storiti prav, nazadnje pa se vse obrne drugače, kot bi radi. Uporabite drugačno tehniko, ne pa, da vse preveč razlagate.

TEHTNICA (24. 9. – 23. 10.)

Morate se otestiti vtisa, da imate samo vi probleme. Vaše razpoloženje se bo znatno izboljšalo, če si boste v tem tednu našli bolj zanimivo družbo. Vaša srečna številka je deset.

ŠKORPIJON (24. 10. – 22. 11.)

Ne igrajte se z ognjem! Resnica ni primerna za vsako družbo. Zopet se bodo vrstili dogodki, ki bodo terjali, da bo alkohol „pometal“ z vami, vi pa tega ne smete dovoliti.

STRELEC (23. 11. – 21. 12.)

Rokovnjaško življenje, ki ga živite sedaj, ne vzbuja ravno pretiranih simpatij. Potrebujete osebo, ki vas bo spremenila. V tem tednu so vse šanse za to.

KOZOROG (22. 12. – 20. 1.)

Ogibajte se razprav in družbi nespodobnežev, ki skušajo vse obrniti le v lastno korist! Oseba, ki vas že nekaj časa trdovratno išče, vas bi v tem tednu rada klicala z ljubkavalnim imenom. Vaša srečna številka je osem.

VODNAR (21. 1. – 18. 2.)

Simpatizerji niso vedno tudi dobri sopotniki. Zelo prijetno se boste počutili v družbi starega, zvestega prijatelja, s katerim bosta obujala spomine na romantične čase.

RIBI (19. 2. – 20. 3.)

Nekateri razmišljajo, kaj imate za bregom, da ste zadnje čase tako resni. Ne menite se za to! Važno je, da dosežete svoje notranje ravnovesje. Vaša srečna številka je štirinajst.

OVEN (21. 3. – 20. 4.)

Klobčič vaših zmedenih čustev se počasi odvija. Bodite toliko pogumni, da v primerih, ko veste, da imate prav, tudi ukazujete. Čaka vas ljubezni polna sobota.

BIK (21. 4. – 21. 5.)

Plaz je sprožen in dalj ko bo drsel, večji bo. Neke stvari morate rešiti takoj brez odlašanja. Dogodki v tem tednu vas bodo spodbudili k razmišljanju.

DVOJČKA (22. 5. – 21. 6.)

Vaše lahkomišelnost izizzivanje je povzročilo določen odmev. Ni nujno, da bo le-ta za vas pozitiven. Lahko namreč koga zanimajo tudi vaše napake. Opustite take šale!

RAK (22. 6. – 22. 7.)

To, kar želite, je trenutno nedosegljivo. Skozi masko, ki jo nosite, skušajte včasih pustiti na dan nekaj resničnih čustev. Neka oseba vas „drži na muhi“.

Vaša srečna številka je devetindvajset.

KAROLINA KOLMANIČ
Izzvenela je pesem

Uspel je. Ljudstvo ga je nagradilo z glasnim: „Hura!“ Možak pa se je spretno spuščal po deblu. Pristal je na tleh, visoko dvignil steklenico in zavpil:

„Naslednji, še tri vas čakajo!“

Vera je v zmagovalcu prepoznala svojega sošolca in sovaščana Tineka. Glasno mu je zaploskala:

„Tinek, čestitami!“
„O Vera, takoj grem še po eno – zate!“ se je široko smejal, ko mu je Vera stisnila roko.

„Nikar, Tinek. Naj se še drugi izkažejo!“

Medtem je godba, ki je sedela v kotu plesišča, zbitoga iz grobih desk, zaigrala polko.

„Hehe, Vera, se bova zavrtela kot včasih?“

„Zdaj, ko si zmagal, to zaslužiš. Samo malo potrpi, da najdem naše. Res, prvi naslednji ples bo najin.“

Obljubila je tako prepričljivo, kot bi bila zopet sama na tej vaški veselici. Ko se je zavedla, se je zaman ozirala po Emilu. Oči so begale in iskale glavo, ki bi morala štrleti nekje iz poprečne množice. Med ljudmi, ki so se že razhajali proti

svojim mizam, se je prerivala in uspela priti proti parkirišču. Oči so ji zažarele in usta so se samohotno razlezla, ko je ob Emilu zagledala brata Andreja.

„Andrej, kje pa sta naša?“

„Tam za plesiščem imamo mizo. Kar brž tja, se bosta že stisnila pri nas“, je silil Andrej in držal sestro za komolec. Ker pa so bila ljudska bitja le pregošta, jo je spustil, se prerival naprej; sledila je Vera, nato še Emil.

Mama je prva opazila, dregnila moža in ko so se prerinili do mize, se je v njenih očeh odsvitalo zadovoljstvo. Oče je hahljaje govoril:

„Sem rekel, da ostaneva doma, če prideta, nas ne bosta našla.“

„Ata, saj nam je bila to poleg novega leta edina zabava. Kar pomnim, smo prvi maj tu slavili.“

„Najbolje, da kar pri nas pre-spita“, predlaga Andrej.

„Saj nameravava“, potrdi Emil, ošvrkne Vero in samo ona zna razbrati vsebino tega pogleda.

„Kje pa imaš Marjetko?“ se zanima Vera.

35

okroglim obrazom, del nepotvorjene narave, se je nekam v zadregi smehljalo, ko je segalo v roke.

Godbeniki so udarili poskočno Avsenikovo polko in kdor je le imel zdrave noge, so ga zaskelili podplat. Vera je pod mizo noge hitro vključila v takt in prsti so se premikali. Andrej je odčital njeno željo bolje od Emila.

„Emil, če ti ravno ni do plesa, jaz šel z Vero. No, če te bo požgečkalo, pa si sposodi Marjetko.“

Vesela
velikonočne
prazničke

A-9020 KLAGENFURT/CELOVEC - LINSENGASSE 59

☎ 0 463 / 55 2 65-0*

Marjetka je nekam užaljeno pobesila oči, češ, kako me ponuja. Obraz je še bolj zardel, požrla je slino in molčala.

„Vera, pogrešam te pri plesu. Midva se nekako najbolje ujameva v koraku“, je hvalil svojo sestro.

„Saj si me ti učil, na gumnu.“

„O ne, ko si se vračala iz mesta, si ti pač to umetnost bolje obvladala.“

„Dva tečaja imam za seboj. Bog, pogovarjava se, kot da se v tem mesecu ni nič pomembnejšega zgodilo.“

„Se je?“

„Že kaj. Vsak dan...“

Vrtela sta se ob robu ograje. Saj je bilo plesišče dvignjeno kak meter in pol od tal in zato tudi s surovimi deskami obito.

„Pazi, da se preveč ne dotikaš desk, še sveža smola se cedi iz njih“, jo opozori brat.

„No, zdaj pa pelje Emil tudi Marjetko.“

„Škoda, saj je že pol polke mimo. Dekle pa ima z valčkom težave.“

„Bo že. Se bosta nekako znašla“, ga potolaži.

„Vera, ozri se na desno!“ ji šepne.

Prvi hip ni reagirala. Potem pa so se oči široko razprle in ga našle... Dušana.

(dalje prihodnjič)

30. 3. – 5. 4.

TV AVSTRIJA 1

TV AVSTRIJA 2

TV LJUBLJANA

V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI

SR

16.30 Čarovnik Blasius; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Nekoč je bil... človek; 17.30 Pustolovščine Toma Sawyerja in Huckelberryja Finna; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Hazarder; 21.55 Zorro; 23.55 Aktualno; 0.00 Petrocelli.

16.00 Wurlitzer; 17.00 Kozorogi Ein-Gedija; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 2X7-osebno; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki – Znanje danes – Kulturni žurnal; 20.15 Igra s smrtjo; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Hvalite gospoda; 23.10 G. Mahler: Pesem zemlje; Aktualno.

16.15 Videostrani; 16.30 Mostovi; 17.00 Angleščina; 17.25 ZBID – srečni metulj; 18.15 Pokaži mi kako; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.18 Zrno; 19.30 Dnevnik; 20.07 Film tedna – Ciklus Petra Weira: Vodovodar; 21.20 Mali koncert; 21.40 Osmi dan; 22.20 Dnevnik; 22.35 Videostrani.

ČE

14.35 Primel postavi hišo na glavo; 16.00 2X7; 16.30 Am, dam, des; 17.05 Risani film; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Teleas; 21.55 Lotostudio; 22.00 Stari in mladi Michaud; 23.20 Aktualno; 23.25 Uporniki Liang Shan Poja; Poročila.

16.00 Wurlitzer; 18.00 1-2-X (nogomet in toto); 18.30 Avstrija v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.07 Šport; 20.15 Marx ali trg – jugoslovanska protislovja – dokumentacija; 21.00 Obrabi Evrope; 21.10 Dinastija – Denverski klan; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2.

11.00 Borsalino; 16.30 Videostrani; 17.45 Moč ljubezni; 18.15 Slovenski ljudski pesi: Gorenjska; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.18 Zrno; 19.55 Vreme; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 21.10 I. Bergman; Fanny in Alexander; 22.25 Dnevnik; 22.40 Jubilejna teve-teka; 23.45 Videostrani.

PE

10.30 Hazarder; 15.05 Velika Marcellinova skrivnost; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Kalimero; 18.30 Čudežne slike iz živalskega sveta; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Znamenja križevega pota; 20.15 Štetje ovč; 21.30 Planctus Mariae; 22.10 Šport; 22.40 Zločin in kazen.

12.05 Krog Nibelungov – Siegfried; 16.45 Pasijonska glasba s Koroške; 17.30 Divjim živalim na sledi; 18.0 Panoptikum; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki – Znanje danes – Kulturni žurnal; 20.15 Vsa čuda na zemlji; 21.55 Dragocenosti iz Avstrije; 22.00 Čas v sliki; 0.25 Tri ure časa.

10.00 Tednik; 11.40 Svet na zaslону; 15.35 Videostrani; 15.50 Mozaik; 17.30 V znamenju dvojčkov: Čigava je hišica; 18.15 Jamsko slikarstvo; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Kir royal; 21.25 Zmagoslavja zahodne civilizacije; 22.15 Dnevnik; 22.30 Trije za odstrel.

SO

11.30 Vsa čuda sveta; 13.45 Zaročeni; 15.00 Običaji (z ognjem) na Koroškem; 16.00 Wurlitzer; 17.05 Otroški magazin; 18.30 Nogomet; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Razmere kot v starem Rimu; 22.10 Yes minister; 22.35 Šport; 21.10 Ukrajinska katoliška velikonočna liturgija.

12.45 Krog Nibelungov – Božje svitanje; 17.00 Draga družina; 18.00 Trailer; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki – Znanje danes – Kulturni žurnal; 20.15 Kralj kraljev – monumentalni film; 22.50 Aktualno; 22.55 Boter Greenwich Villageja – film; 0.50 Poročila.

9.30 Pastirci pri plesu in kresu; 10.05 Moč ljubezni; 10.35 Ex libris; 15.10 Videostrani; 15.25 Jessy Owens; 18.25 Da ne bi bolelo; 18.45 Risanka; 19.01 Knjiga; 19.30 Dnevnik; 19.50 Naš utrip; 20.20 Žrebanje; 20.30 Vrnitev v paradiz; 21.20 Križ kraja; 22.45 Dnevnik; 23.00 Navadni ljudje; Videostrani.

NE

10.30 Katoliška božja služba iz Rima; 12.00 Nagovor papeža in blagoslov Urbi et obri; 13.25 Old Shatterhand; 15.20 Slabi časi za strašila; 16.20 Poročila za otroke; 16.30 Risanke; 17.55 Šport – dirke formule 1; 20.15 Stavim, da...; 22.05 Čudež Karajan, ob 80. rojstnem dnevu umetnika; 23.35 Kaj.

9.05 Tom in Jerry; 9.30 1. april – film; 15.30 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Mi-osebno; 18.30 Slika Avstrije; 18.55 Žrebanje lota; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Pasijon v lesu – dokumentarni film; 20.15 Ryansova hči; 23.00 Aktualno; 23.25 Westworld – film; 0.50 Poročila.

9.10 Videostrani; 9.20 Živ žav; 10.15 Grizli Adams; 10.40 Vrnitev v paradiz; 11.30 Video meh; 12.00 Kmetijska oddaja; 13.00 Videostrani; 16.05 Videostrani; 16.20 Sinovi in hčere steklarja Jakoba; 17.15 Ovčar; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Trst via Skopje; 21.00 Zdravo; 22.30 Videostrani.

PO

13.50 Kitajec išče svojega morilca; 16.30 Liza in velikani; 18.05 Posnetek koncerta Sting live v Riu; 18.50 Operni vodič; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Così Fan Tutte – komična opera; 23.05 Dragocenosti iz Bavarske; 23.10 Apokalipsa – gluhozveni pripovedujejo potom pantomime.

9.05 Tom in Jerry; 11.00 Pomlad na Dunaju – koncert; 16.35 Vaša glasbena želja; 17.20 Opazovalec ob oknu; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 20.15 Kraj zločina – kriminalka; 22.00 Na sveti zemlji; 23.55 Aktualno; 0.00 Columbo; 1.05 Poročila.

10.00 Naš utrip; 10.15 Zrcalo tedna; 10.30 Bratovščina; 16.50 Videostrani; 17.05 Naš utrip; 17.20 Zrcalo tedna; 17.35 Radovedni taček; 17.50 Makedonske narodne pravljice; 18.20 Boj za obstanek; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Intimni stik; 21.05 Omizje; 23.05 Videostrani.

TO

10.30 Old Shatterhand; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Pinocchio; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Univerzum – naš kozmos; 21.07 Dediščina Guldenburgov; 21.55 Superflip; 22.22 Kaj se je v resnici zgodilo z Baby Jane?

16.00 Wurlitzer; 17.30 Orientacija; 18.00 Alf – zabavna serija; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki – Znanje danes – Kulturni žurnal; 20.15 Made in Austria; 21.07 Zunanje politični report; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2.

10.00 Šolska TV; 11.00 Angleščina; 16.15 Videostrani; 16.30 Mozaik; 17.30 Pamet je boljša kot žamet; 17.45 Tedenski zabavnik; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.00 Vreme; 19.13 TV okno; 19.55 Vreme; 19.30 Dnevnik; 20.05 Nevihтна noč; 20.50 Osmi dan; 21.30 Dnevnik; 21.45 Videostrani.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE
18.10–19.00

Sreda, 30. 3.
Dobra volja je najbolja. Pesmi in melodije, ki jih radi poslušate.
Večerna 21.00–22.00
Orgelska glasba skozi stoletja (Andrej Feinig)

Velikonočni nagovor koroškega škofa E. Kapellarija; velikonočne pesmi

Nedelja, 3. 4.
„Vstali je zdrobil verige smrti!“ (L. Zunder)

Ponedeljek, 4. 4.
Voščila (M. Hartman)

Četrtek, 31. 3.
„Časovno vzporedje v Birkenwaldu“ – 1. del

Petek, 1. 4.
„Časovno vzporedje v Birkenwaldu“ – 2. del

Sobota, 2. 4.

Torek, 5. 4.
Diskusija v živo: Ob začetku pomladanskega dela nogometnega prvenstva.

Viktor E. Frankl: „Časovno vzporedje v Birkenwaldu“

Četrtek, 31. marca in petek 1. aprila

Pred pičlimi dvema leti je igralska skupina „Zarje“ v Železni Kapli poskrbela za krstno izvedbo meditativne drame „Časovno vzporedje v Birkenwaldu“, bivšega ujetnika v zlovesnih nacističnih taboriščih, teologa Viktorja E. Frankla. Ob spominu na priključitev Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji pred petdesetimi leti, dne 12. 3. 1988, so Kapelčani predstavili ponovili. Posnetek s predstave v farni dvorani v Železni Kapli bomo oddajali na veliki četrtek in veliki petek, za kristjane dan največje žalosti.

Franklova idejna drama pa ne poroča le o krutih dogodkih in trpljenju v taboriščih, s tem, da je Frankl v igro uvedel idejno nadstavbo, ki jo predstavljajo trije najpomembnejši evropski filozofi humanistične smeri Sokrat, Spinoza in Kant, pa avtor razprostre pred nami tudi vprašanja odpuščanja, prizanašanja itd.

Obtožba nacionalsocializma

Sreda, 30. 3. 1988, TV A1, 20.15 – Franz Antel je režiser filma „Der Bockerer“, v katerem prikazuje zgodbo dunajskega mesarja. Ob tem pripoveduje družinsko tragiko, ki je kaj kmalu po vkorakanju Hitlerjevih čet v Avstrijo doletela mnogo družin. V primeru družine Bockerer je sin član SA, oče pa se na vse mogoče načine pasivno upira nacistični miselnosti. Spor med očetom in sinom doseže svoj višek, ko sin ubije „sovražnika sistema“ očeta Bockererja. Ponovitev filma je na sporedu v **petek, 1. 4. 1988 ob 10.30 na drugem programu ORF.**

Pastirci

Sreda, 30. 3. 1988, TV LJ1, 17.40 – O starih časih, ko so otroci še pasli krave in drobnico in si ob ognju pripovedovali razne zgodbe, zvezo danes le še iz knjig. Ti časi so živi tudi v zbirki otroških pesmi Franceta Bevka Pastirci pri plesu in kresu. Ogleдали si bomo predstavo, ki je bila že pred leti posneta v Slovenskem mladinskem gledališču, uprizorili pa so Bevkove pesmi.

Vodovodar

Sreda, 30. 3. 1988, TV LJ1, 20.07 – Mlad par, zdravnik raziskovalec in antropologinja, živi v univerzitetnem bloku. Nekega jutra potrkva vodovodar, ki naj bi pregledal napeljave v kopalnici. Vodovodar je nadvse čuden, obnaša se ekscentrično, dan za dnem prihaja v kopalnico, dokler je skoraj povsen ne uniči. Kdo je sploh vodovodar? Je igralec, norec ali lopov?

Posameznik proti podzemlju

Petek, 1. 4. 1988, TV LJ1, 22.30 – V filmu Trije za odstrel gre za tri politike, bi utegnili preprečiti načrte velikega industrialca. V sklopu novejših tradicije kriminalnega žanra govori film o vplivnih francoskih krogih, ki brezobzirno krojijo usodo državljanov in izrabljajo svojo politično in denarno moč. Vendar je razkrivanje pravnih krivcev zgolj ozadje, v ospredju je nič huđege sluteči junak Geraut, ki se ob poskusu reševanja prve žrtve zaplete v verigo umorov in postane glavna tarča najetih morilcev. Gre torej za posameznika proti organiziranemu podzemlju.

Pridigar na ekranu

Sreda, 30. 3. 1988, TV A2, 22.22 – Jim Bakker je bil znameniti televizijski pridigar ZDA, ki je imel 13 milijonov „ovčič“. Le te je oskrboval preko televizije, vendar samo tako dolgo, dokler mu oblasti tega niso prepovedale. Razlog: Jim Bakker se je menda predajal čudnim dogodivščinam, poleg tega je prispevek „vernikov“ v višini več milijonov dolarjev porabil v svoje namene.

Zločin in kazen

Petek, 1. 4. 1988, TV A1, 22.40 – Raskolnikov je bil kriv dvojnega umora – njegova najvišja ideja je pravica do umora. V svetovnoznane romanu je Fjodor M. Dostojevski opisal pot nekega posebnega. To delo si je izbralo gledališče v Berlinu in ga uprizorilo. Režiral je Andrzej Wajda, ki sodi med vodilne režiserje poljskega filma. Tokrat pa se je Wajda posvetil odru.

Gluhi igrajo v gledališču!

Ponedeljek, 4. 4. 1988, TV A1, 23.10 – Nad 30 let že igra v gledališču v poljskem mestecu Olsztin skupina gluhih. V pantomimi „Apokalipsa“ gre za stvaritev človeka, izgon iz raja ter vrsto drugih biblijskih motivov. Pravtako pa gluhi v pantomimi obravnavajo neštete vojne človeštva, posledice prve atomske vojne v Hirošimi, plinske celice v Auschwitzu in upanje človeštva o novem in lepšem svetu.

H. Karajan Nasprotja

Nedelja, 3. 4. 1988, TV A1, 22.05 – Že pred petdesetimi leti je neki kritik v Berlinu govoril o „čudežu Karajan“. Danes je mož star osemdeset let, njegovo delo pa bo med glasbeniki zapustilo neizbrisne sledove.

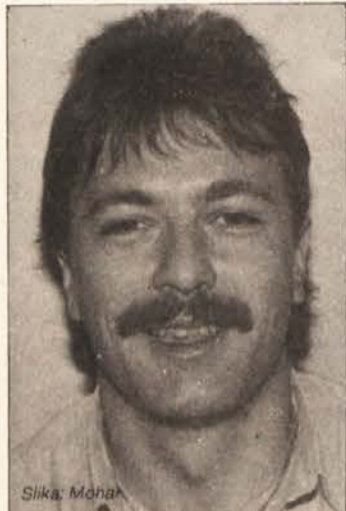
Četrtek, 31. 3. 1988, TV A2, 20.15 – Oddaja Vzhodna dokumentacija se tokrat posveča sosednji Jugoslaviji. „Marx ali trg“, tako naslov oddaje. Res eno izključuje drugo, ali pa je treba najti le pravilno pot?

Cilj: Zmaga v pokalni tekmi!

SLOVENSKI VESTNIK
ŠPORT

SLOVENSKI VESTNIK JE PODPORNIK TEKME 3.4.88 SAK - VORWÄRTS STEYR 16. uri, ASV igrišče

„Z Olegom Blohinom smo pridobili igralca svetovnega formata. Prav z njim so se naši izgledi povečali, čeprav vemo, da bo SAK za nas močan nasprotnik, saj ni slučajno lani premagal tudi LASK. Vsekakor pa računamo z zmago!“ - Tako je

Kapetan SAK-ja Marjan Velik

izjavil trener Vorwärtsa iz Steyra Jozsef Adamec, ko ga povprašali za njegovo napoved o izidu pokalne tekme SAK - Vorwärts Steyer, ki bo na velikonočno nedeljo ob 16. uri na ASV-igrišču.

Prav gotovo je sovjetski reprezentant Oleg Blohin velika okrepitev za Vorwärts Steyr, ki upa, da bo prav z njim uspel proti slovenskim nogometašem.

Kapetan SAK-ja Marjan Velik je dejal, da je vzdušje v moštvo izvrstno, ter da se igralci že veselijo pokalne tekme. Pa Blohin? Velik je tudi v tem oziru zelo optimističen in samozavesten: „Nam je seveda še ljubše, če Blohin igra, saj v zadnjih tednih gotovo ni preveč treniral, povrh tega pa bo moštvo iz Steyra usmerilo igro prav nanj. Res pa je, da igralec njegovega formata lahko odloči tekmo tudi sam.“

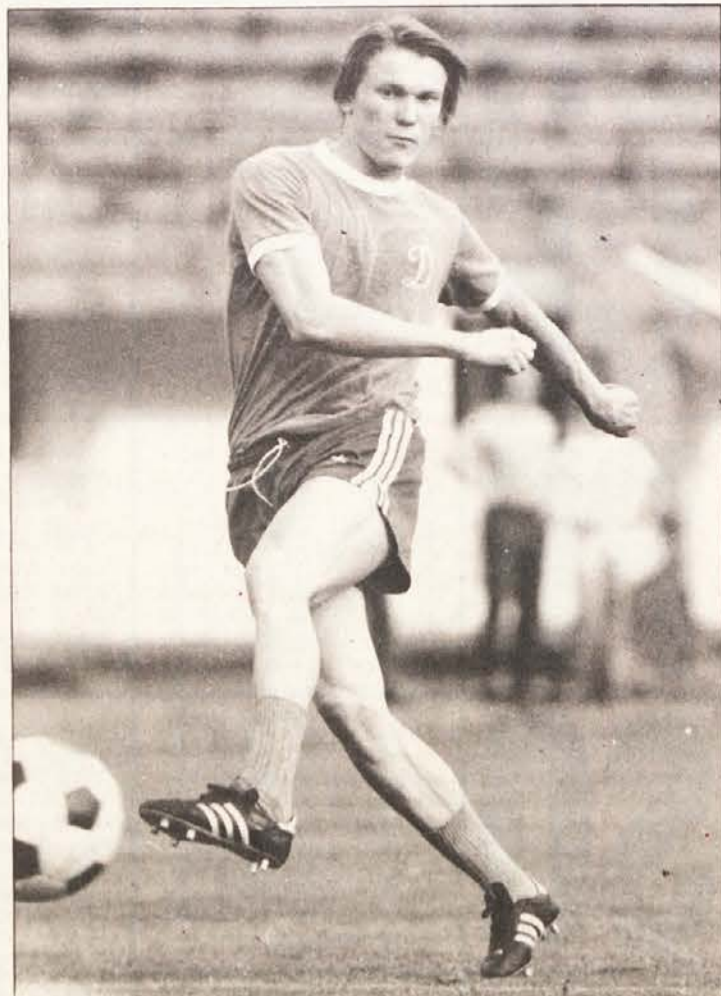
Toliko o Blohinu. SAK pa želi vsekakor ohraniti svojo izvrstno bilanco v pokalnih tekmah. Velik: „Lani, ko smo izpadli v 4. kolu proti Šentvidu, smo imeli smolo, pa tudi vloga favorita nismo jemali dovolj resno. To pa proti Steyru zagotovo nismo, zato lahko le presenetimo. Vsekakor se bomo borili do zadnjega. SAK pa nekoliko računa tudi z utrujenostjo nasprotnika, ki mora v sedmih dneh odigrati kar štiri tekme. V tem vidi Marjan Velik tudi prednost za slovenske igralce, ki bodo nastopili spočiti, saj v dneh poprej nimajo tekme.“

Predznaki so torej vsekakor pozitivni, pri tem pomagata Slovenski vestnik in Hago, zdaj pa bo za slovenske igralce potrebna le še močna podpora s strani publike. Kakor igralci tudi mi pozivamo, da se v čim večjem številu udeležite tekme in SAK-ju pomagajte s krepkim aplavzom.

Andrej Mohar

Selani drugi

Nogometaši iz Sel so v nedeljo že začeli prvenstveno sezono. V Podkrnosu so dosegli remi (1:1) in so sedaj drugi.

Oleg Blohin je zdaj končno prispel v Steyr. Z njim bo pokalni nasprotnik SAK-ja gotovo dosti pridobil na kakovosti.

NTK prvič zmagal z 10:0

Prvič v svojem tekmovanju je moštvo NTK Celovec zmagalo z rezultatom 10:0. Ta rezultat je doseglo drugo moštvo v tekmi s Podkrnosom. Točke: Andrej Mohar (3), Anton Kropivnik (3), Mirko Picej (3) ter dvojica Mohar/Picej. Zdaj ima NTK II še izgleda za 5. mesto!

SG četrta

Trojka Zvezne gimnazije za Slovence (Herman Oraže, Marko Smrtnik in Erich Oraže) je na koroškem šolskem prvenstvu v namiznem tenisu zasedla četrto mesto. Le tesno je zgrešila podvig v finale, saj je Wolfsbergu in Spittalu podlegla le s 5:4.

Dvakrat Ulaga Wiegele soliden!

Senzacionalen finiš jugoslovanskega skakalca Primoža Ulaga ob koncu tekmovanja v smučarskih skokih za svetovni pokal v Planici. 25-letni študent iz Ljubljane je slavil zmago tako na 90 kot tudi na 120-metrski skakalnici in osvojil tudi bronasto kolajno v skupnem seštevku. Na 90-metrski skakalnici se je Ulaga z daleč najboljšim skokom v drugi seriji povzpел s sedmega na prvo mesto, na

120-metrski pa se celo z osmega mesta po prvi seriji prebil na vrh rapredelnice.

Soliden je bil tudi Zahomčan Franci Wiegele. Na manjši skakalnici je v soboto dosegel 21., na veliki skakalnici pa 22. mesto. V skupnem seštevku svetovnega pokala je Franci Wiegele zasedel odlično 18. mesto in postal tako drugi najboljši avstrijski skakalec v sezoni 1987/88!

Šah - 2. razred

1. BSG Raiffeisen	8	7	1	0	48
2. SG Magistrat II	8	7	0	1	46,5
3. DG Liebenfels I	8	6	0	2	37,5
4. SŠZ/Pos. II	8	5	1	2	37
5. TSV Grabst. I	8	5	0	3	36
6. SCA Šentvid II	8	4	0	4	32,5
7. Wietersdorf III	8	3	0	5	30,5
8. ESV Celovec I	8	1	0	7	21
9. SG Celovec II	8	1	0	7	18,5
10. SK Sveče II	8	0	0	8	12,5

Ekipe SŠZ/Posojilnica Celovec II je najboljše uvrščeno slovensko moštvo.

Franci Wieser podlegel v polfinalu!

Kljub dobri borbi in dobrim ocenam avstrijskih strokovnjakov Franciju Wieserju ni uspelo osvojiti kolajno na avstrijskem mladinskem prvenstvu v boksu. Wieser je v polfinalu izgubil proti novemu avstrijskemu prvaku Stefanu Pfliegerju.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

KARPOV - TAJMANOV (Leningrad 1976)

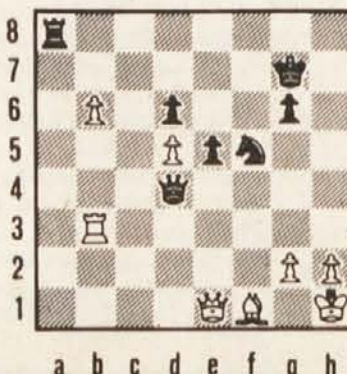
Šahovska naloga št. 40

Rešitev naloge št. 39

Za prostega belega kmeta na b-liniji ima Tajmanov dobro kompenzacijo v aktivnejših figurah.

Kako je črni, ki je na potezi v poziciji na diagramu, zaustavil napredovanje belega kmeta in z lepo kombinacijo premagal takratnega svetovnega prvaka Karpova, je tokrat naloga reševalcev.

Samo s potezo **1.Td7!!** beli še stopnjuje svojo prednost. Odgovor črnega **1...Db6** je izsiljen, saj bi na **1...D7**: sledilo **2.Df6!** Lg7 3.Ld4! Tg8 4.Dg7+ Tg7: 5.f8D mat! **2.De5! Da6 3.Db8: Da1+** s šahom na prvi vrstici črni še upa na rešitev. Na **3...Sd7**: sledi **4.Ld4+** z matom. **4.Kg2: Kg7 5.Df8:+**! še zadnja učinkovita žrtev dame, po kateri se je Matanović predal. Na **5...Kf8**: sledi **6.Lc5+** in **7.f8D** z matom.

Šentjanški finale

S smučarskim tekmovanjem v Podnu je športno društvo Šentjanž zaključilo uspešno sezono. Najboljša tekmovalca dneva sta bila Jozi Partl in Silvana Oraže. Zmagovalci v posameznih skupinah: Petra Maloveršnik, Eva in Peter Moschitz, Kristijan Tamegger, Tatjana Zablatnik, Danijel in Erich Užnik, Silvana in Hermann Oraže, Gabi Baumegger, Michaela in Toni Pscheider, Hermann Pirker in Erika Kropivnik.

TERMINI

NOGOMET

Sobota, 2. 4.: Pliberk - Lienz (Pliberk), Baško jezero - Atus Borovlje (Baško jezero, 17. rezerva ob 15.15) Klopinj - KAC (Kamen, 16.30), Kotmara vas - Vrba (Kotmara vas, 16.15).

Nedelja, 3. 4.: Bilčovs - Tristach (Bilčovs, 16.00), ASK - Dobrla vas (ASK-igrišče 10.15), Žitara vas - Metlova (Žitara vas, 15. rezerva ob 13.00).

Ponedeljek, 4. 4.: Beljaški SV - SAK I (Štadion Lind, 17.00).

NAMIZNI TENIS

Sreda, 30. 3.: Liebenfels - NTK Celovec I (Kulturni dom, 19.00).

SMUČANJE

Petek, 1. 4. do nedelje 3. 4.: Zvezno prvenstvo ASKO (Klippitzthörl, 10.00).

Ureja: Silvo Kovac